

ENTITEIT ZONDER UBO BESTAAT NIET

Een onderzoek naar de nieuwe Ultimate Beneficial Owner – de UBO

Versie

Mei 2018

Vastgesteld door Karolina Wladon in opdracht van Meewis Notarissen te
Waalwijk

Meewis
Notarissen

Juridische Hogeschool
Avans-Fontys

‘Entiteit zonder UBO bestaat niet’

Een onderzoek naar de nieuwe Ultimate Beneficial Owner – de UBO

Versie
Mei 2018

Student:	Karolina Wladon
Studentennummer:	2081254
Opleiding:	HBO-Rechten
Onderwijsinstelling:	Juridische Hogeschool Avans-Fontys
Afstudeerorganisatie:	Meewis Notarissen
Periode:	februari 2018 – mei 2018
Afstudeermentor:	mr. E.A.T.M. Gijzen – van Mierlo
Eerste afstudeerdocente:	mr. L.A. Hopmans
Tweede afstudeerdocente:	mr. G.M.C. Plompen

Meewis
Notarissen

Voorwoord

Voor u ligt de scriptie 'Welke verplichtingen heeft de notaris in het kader van de nieuwe UBO-wetgeving, mede gelet op de aankomende anti-witwasrichtlijn, en wat betekent de aankomende UBO-wetgeving voor de zichtbaarheid van gegevens van een UBO in het UBO-register?'. Deze scriptie is geschreven in opdracht van stagebedrijf Meewis Notarissen. Daarnaast is het de afsluiting van mijn studie HBO-Rechten aan de Juridische Hogeschool Avans-Fontys te Tilburg. Van februari 2018 tot en met mei 2018 ben ik bezig geweest met het onderzoek en het schrijven van de scriptie. Met een jaar vertraging is mijn leerzame studietijd bijna afgerond.

Van mijn afstudeermentor, mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo was het een bewuste keuze om mij een scriptie te laten schrijven over de aankomende UBO-regeling. De nieuwe verplichtingen van Meewis Notarissen zullen namelijk op korte termijn in werking treden. Het onderzoek dat ik heb uitgevoerd was complex. Soms produceerde ik de ene bladzijde na de andere, en soms had ik het gevoel dat ik compleet vastliep. Het gecompliceerde karakter van het juridische kader waarin het onderwerp valt, alsmede het feit dat veel literatuur afwijkende informatie bevat, maakte het onderzoek niet eenvoudiger. Alles overwogen hebbend, is het mij gelukt om de onderzoeksvraag te beantwoorden.

Gedurende dit onderzoek stonden mijn afstudeermentor, mevrouw Gijzen-van Mierlo en mijn afstudeerdocente, mevrouw mr. L. Hopmans altijd voor mij klaar. Zij hebben snel en effectief al mijn vragen beantwoord waardoor ik verder kon met mijn onderzoek. Ook heeft mevrouw Hopmans mijn werk al vanaf het begin tot het einde van een constructieve en logische feedback voorzien. Graag wil ik bij dezen mijn afstudeermentor en mijn afstudeerdocente bedanken voor de zeer aangename begeleiding en hun steun tijdens mijn afstudeerperiode. Tevens wil ik mijn afstudeermentor en mijn collega, mevrouw J. Botden bedanken voor de interviews. Daarnaast wil ik graag van de mogelijkheid gebruik maken om mevrouw mr. K.J.A. Labout-de Jong te bedanken voor het verschaffen van de benodigde documenten. Ik wil ook mijn collega, mevrouw I. van Boxtel zeer bedanken voor haar steun, hulp en motiverende woorden. Ook mijn vrienden en familie hebben mij moreel ondersteund tijdens het schrijfproces. Ten slotte bedank ik uiteraard mevrouw mr. G. Plompen voor haar rol als tweede afstudeerdocente.

Ik wens u veel plezier met het lezen van mijn scriptie.

Karolina Wladon

Oirschot, mei 2018

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	5
Lijst van afkortingen	6
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Probleembeschrijving	7
1.3 Doelstelling	8
1.4 Centrale vraag.....	8
1.5 Onderzoeksmethoden.....	8
1.6 Verantwoording	8
1.7 Leeswijzer	9
Hoofdstuk 2 Hoe is de Europese regelgeving ter voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en financieren van terrorisme in het kader van de huidige wet- en regelgeving op dit moment geregeld?	10
2.1 Introductie deadlines	10
2.2 Doelstelling Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme	11
2.3 Onder de reikwijdte van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme vallende instellingen.....	12
Hoofdstuk 3 Welke verplichtingen heeft de notaris in het kader van de huidige wet- en regelgeving?	14
3.1 Verbodsbepaling	14
3.1.1 Normaal cliëntenonderzoek	15
3.1.2 Vereenvoudigd cliëntenonderzoek	15
3.1.3 Verscherpt cliëntenonderzoek	16
3.1.4 Buitenlandse cliënten.....	16
3.1.5 Introductie van cliënten door derden	16
3.1.6 Herkomst vermogen	16
3.2 Ultimate Beneficial Owner	17
3.3 Interviews	18
3.4 Onderzoek naar de UBO aan de hand van bestaande dossieranalyse	18
3.5 Meldingsplicht.....	22
3.6 Gevolgen van het niet nakomen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme.....	24
Hoofdstuk 4 Hoe worden de wijzigingen van de Vierde Europese anti-witwasrichtlijn aangaande het aankomend UBO-register in de Nederlandse wet- en regelgeving geïmplementeerd?	25

4.1 Ontwikkelingen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, en implementatie wijzigingsrichtlijn.....	25
4.2 Wijzigingen in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme .	26
4.2.1 Politiek prominente personen (PEP)	26
4.2.2 Uiteindelijk belanghebbende.....	26
4.2.3 Vervallen bepalingen overdracht handhavende bevoegdheden.....	27
4.2.4 Indicatoren ongebruikelijke transacties.....	27
4.2.5 Boetecategoriën.....	27
4.3 Het UBO-register	28
4.4 Toetsing regeldruk Uitvoeringsbesluit Wwft 2018.....	29
Hoofdstuk 5 Welke verplichtingen krijgt de notaris in het kader van de nieuwe UBO-wetgeving?	31
5.1 Nieuw onderzoek naar de UBO	31
5.2 Andere aangescherpte verplichtingen voor de notaris.....	34
5.2.1 Een risicogebaseerde aanpak/schriftelijk risicoprofiel	34
5.2.2 Cliëntenonderzoek algemeen	34
5.2.3 Vereenvoudigd cliëntenonderzoek	35
5.2.4 Verscherpt cliëntenonderzoek	35
5.2.5 UBO-verklaring	35
5.3 Interviews	36
Hoofdstuk 6 Welke gegevens van de UBO worden in het UBO-register zichtbaar gemaakt, en voor wie worden deze gegevens toegankelijk?	37
6.1 Achterliggende gedachte en ontwikkelingen UBO-register.....	37
6.2 Inhoud implementatie registratie uiteindelijk belanghebbenden.....	38
6.2.1 Wijziging Handelsregisterwet 2007.....	38
6.2.2 Uitbreiding UBO-definitie	39
6.2.3 Entiteiten waarvan UBO-informatie wordt geregistreerd	39
6.2.4 Meldingsplicht	39
6.2.5 Handhaving	40
6.2.6 Financiële gevolgen en regeldruk	40
6.3 Zichtbaarheid UBO-informatie	40
6.3.1 Rechtsbescherming	41
6.4 Toegankelijkheid van het UBO-register.....	41
Hoofdstuk 7 Conclusies en aanbevelingen	44
7.1. Conclusies	44
7.2 Aanbevelingen.....	47

Samenvatting

Op 28 mei 2018 zal een onderzoeksrapport aan Meewis Notarissen worden opgeleverd, dat conclusies en aanbevelingen bevat over haar verplichtingen in het kader van de gewijzigde wet- en regelgeving, en de zichtbaarheid van de gegevens van haar cliënten in het UBO-register, zodat Meewis Notarissen aan de hand van een folder ervoor gaat zorgen dat haar cliënten op de hoogte worden gehouden over de wijze waarop ze met het UBO-register geconfronteerd worden, en over de zichtbaarheid van hun gegevens in het UBO-register.

De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Europese Vierde anti-witwasrichtlijn (Vierde anti-witwasrichtlijn) zijn bedoeld om terrorismefinanciering en witwassen van geld te bestrijden. De Vierde anti-witwasrichtlijn verplicht de EU-lidstaten daarnaast tot het houden van een centraal register met informatie over de Ultimate Beneficial Owner (UBO), oftewel de uiteindelijk belanghebbende van juridische entiteiten. De Europese Commissie heeft op 5 juli 2016 een voorstel van een richtlijn (wijzigingsrichtlijn) gepresenteerd die leidt tot wijziging van de Vierde anti-witwasrichtlijn. Om de bepalingen uit de Vierde anti-witwasrichtlijn aangaande het UBO-register en andere gewijzigde verplichtingen voor de notaris, in Nederland te kunnen implementeren, is een wijziging van bestaande wet- en regelgeving nodig. Om te kunnen constateren wat de relevante wijzigingen van de Wwft voor de verplichtingen van de notaris met zich meebrengen, is dit rapport opgesteld. Voor dit rapport is zowel een onderzoek van de praktijk als een onderzoek van het recht uitgevoerd. Het juridisch onderzoek bestaat voornamelijk uit het rechtsbronnen- en literatuuronderzoek. Voor het onderzoek van de praktijk is gebruik gemaakt van de inhoudsanalyse en de casestudy. Door de bestaande documenten te analyseren is meer inzicht verkregen in de werkwijze van Meewis Notarissen betreffende het uitvoeren van het onderzoek naar de UBO. Ook middels het houden van interviews is meer inzicht en informatie verkregen omtrent de huidige werkwijze van Meewis Notarissen.

Zoals uit het onderzoek is gebleken, voldoet Meewis Notarissen aan haar verplichtingen die de huidige Wwft haar oplegt. Dit is ook uit de gehouden interviews en uit de resultaten van de door mij geanalyseerde dossiers naar voren gekomen. Vervolgens kon het vraagstuk over het UBO-register en de aankomende verplichtingen voor een notaris, aan de hand van het verrichte onderzoek naar het recht, beantwoord worden. De UBO-gegevens die in ieder geval openbaar worden gemaakt zijn de naam, geboortjaar en geboortemaand, nationaliteit, woonplaats en de aard en omvang van het door de UBO gehouden economisch belang en het percentage van dat belang. Bij een risico op onder andere chantage, kidnapping, geweld of intimidatie worden de risico's per individueel geval beoordeeld en wordt er gekeken of bepaalde UBO-gegevens afgeschermd kunnen worden. Uit onderzoek is daarnaast gebleken dat op moment van de inwerkingtreding van de gewijzigde Wwft, Meewis Notarissen op een meer risicogebaseerde wijze te werk zou moeten gaan. Dit omdat de regels omtrent de risicobeoordeling een meer dwingend karakter krijgen. Meewis Notarissen wordt verplicht om de beoordelingen van alle risico's op witwassen en financieren van terrorisme vast te gaan leggen en op verzoek aan de toezichthouder te verstrekken. Bij twijfelachtige situaties over de volledigheid, juistheid of betrouwbaarheid van eerder verkregen cliëntgegevens, moet Meewis Notarissen een hernieuwd cliëntenonderzoek gaan verrichten. Verder zullen er met de komst van de gewijzigde Wwft minder mogelijkheden voorhanden zijn om een vereenvoudigd cliëntenonderzoek toe te mogen passen. Ook is de definitie van de UBO ten opzichte van de huidige Wwft aangepast. Het is immers niet meer alleen relevant om te weten wie de UBO is, maar ook waarom hij of zij als UBO wordt gekwalificeerd. Om de uiteindelijk belanghebbende te achterhalen, moet Meewis Notarissen haar cliënten om een UBO-verklaring vragen. Door middel van het rapport krijgt Meewis Notarissen dus inzicht in de aankomende wijzigingen en aangescherpte verplichtingen in het kader van haar werkzaamheden op het gebied van ondernemingsrecht.

Lijst van afkortingen

EU	Europese Unie
FIU	Financial Intelligence Unit
NewCo	The New Company
PEP	Politiek prominente persoon
UBO	Ultimate Beneficial Owner
Wwft	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
VIS	Verificatie Informatie Systeem

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit hoofdstuk is de beschrijving van de aanleiding en de probleembeschrijving van het onderzoek weergegeven. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk de doelstelling, de centrale vraag, de methoden van het onderzoek en de verantwoording van dit onderzoek beschreven. De leeswijzer is het slot van dit hoofdstuk.

1.1 Aanleiding

Notariskantoren moeten meer aandacht besteden aan de risico's op witwassen en financieren van terrorisme. De Europese Commissie heeft op 5 juli 2016 een voorstel van een richtlijn gepresenteerd die strekt tot wijziging van de Vierde anti-witwasrichtlijn. Het wetsvoorstel zet de afspraken in de Vierde anti-witwasrichtlijn om in Nederlandse wetgeving. Dit leidt in Nederland hoofdzakelijk tot wijziging van de Wwft, waar ook Meewis Notarissen op grond van artikel 1 van de Wwft onder valt. Het is voor Meewis Notarissen dus relevant dat de organisatie zich goed op alle wijzigingen in de bestaande wet- en regelgeving gaat voorbereiden. Met het wetsvoorstel wordt Meewis Notarissen verplicht om onder andere de risico's op witwassen en financieren van terrorisme in kaart te brengen en om procedures en beleid te ontwikkelen om deze risico's te beheersen.¹

1.2 Probleembeschrijving

De terroristische dreiging neemt steeds verder toe. Tegelijkertijd maakt het wereldwijd verweven financiële stelsel het eenvoudig om middelen over de hele wereld te verbergen, door snel en eenvoudig laag op laag papieren ondernemingen op te zetten.² Dit moet voorkomen worden. De Vierde anti-witwasrichtlijn verplicht de EU-lidstaten tot het houden van een centraal register met informatie over uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere juridische entiteiten.³ Het doel van de richtlijn en daarmee van het op te richten register is het voorkomen van witwassen van geld of terrorismefinanciering. De oorspronkelijk door de Europese Unie gestelde deadline voor invoering van het UBO-register, was op grond van een Europeesrechtelijke verplichting - 26 juni 2017.⁴ Nederland heeft deze deadline niet gehaald, net als veel andere lidstaten van de Europese Unie. Wel is het Ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 van de aangescherpte huidige Wwft op 6 april 2018 bij de Wwft gepubliceerd.⁵ De uiteindelijke datum van de inwerkingtreding van de gewijzigde Wwft is echter nog steeds niet bekend.

Totdat er een nieuw wetsvoorstel houdende de wijzigingen van een aantal artikelen uit de huidige Wwft in werking treedt, geldt voor Meewis Notarissen nog steeds de huidige Wwft die op 1 augustus 2008 in werking is getreden.⁶ Daarentegen is het voor Meewis Notarissen nu al van groot belang om op de hoogte te worden gebracht van alle relevante wijzigingen omdat Meewis Notarissen op grond van de Wwft verplicht wordt gesteld om criminaliteit en terrorisme tegen te gaan. De belangrijke vraag hierbij is dus: 'Welke verplichtingen heeft de notaris in het kader van de nieuwe UBO-wetgeving en mede gelet op de aankomende anti-witwasrichtlijn?'. Daarnaast is het vraagstuk over de openbaarheid van de UBO-informatie voor Meewis Notarissen van belang. De cliënten van Meewis Notarissen die al op de hoogte zijn van het voorstel van de nieuwe wet vrezen namelijk voor hun privégegevens die openbaar worden gesteld.⁷ Hierdoor zoeken en vragen ze naar de volledige informatie over het UBO-register.

¹ Heck, *KNB* 19 oktober 2017.

² Richtlijn 2016/0208/EU, p. 2.

³ naarheti.nl (zoek op *integraal afwegingskader*).

⁴ Snijder-Kuipers, *WPNR* 2017, afl. 7169, p. 859.

⁵ meijburg.nl (zoek op *ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018*).

⁶ wetten.overheid.nl (zoek op *wet van 15 juli 2008*).

⁷ viajuridica.nl (zoek op *UBO-register*).

1.3 Doelstelling

Op 28 mei 2018 zal een onderzoeksrapport aan Meewis Notarissen worden opgeleverd over haar verplichtingen in het kader van de gewijzigde wet- en regelgeving, en de zichtbaarheid van gegevens van haar cliënten in het UBO-register, zodat Meewis Notarissen aan de hand van een folder ervoor gaat zorgen dat haar cliënten op de hoogte worden gehouden over de wijze waarop ze met het UBO-register geconfronteerd worden, en over de zichtbaarheid van hun gegevens in het UBO-register.

1.4 Centrale vraag

“Welke verplichtingen heeft de notaris in het kader van de nieuwe UBO-wetgeving en mede gelet op de aankomende anti-witwasrichtlijn, en wat betekent de aankomende UBO-wetgeving voor de zichtbaarheid van gegevens van een UBO in het UBO-register?”.

1.5 Onderzoeksmethoden

Voor dit onderzoek is zowel een onderzoek van de praktijk als een onderzoek van het recht uitgevoerd. Voor het onderzoek van de praktijk is gebruik gemaakt van de inhoudsanalyse en de casestudy. Het praktijkgericht onderzoek richtte zich vooral op de bestaande documentanalyse, die ik tijdens de afstudeerperiode ter beschikking heb gekregen, en het houden van halfgestructureerde interviews. Door de bestaande documenten te analyseren is meer inzicht verkregen in de werkwijze van Meewis Notarissen betreffende het uitvoeren van het onderzoek naar de UBO. Ook middels het houden van interviews is meer inzicht en informatie verkregen omtrent de huidige werkwijze van Meewis Notarissen. Omdat er in dit geval meerdere onderzoeksmethoden gecombineerd werden, kan gesproken worden van triangulatie.

Het juridisch onderzoek bestaat voornamelijk uit het rechtsbronnen- en literatuuronderzoek. Hierbij kan worden gedacht aan de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, de Vierde anti-witwasrichtlijn, de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden, het Ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 en de Handelsregisterwet 2007. In dit onderzoek is ook gebruik gemaakt van de jurisprudentie van de Rechtbank Rotterdam en het Hof Arnhem-Leeuwarden.

1.6 Verantwoording

Bij het onderzoek van de praktijk is een aantal cliëntendossiers inhoudelijk geanalyseerd. Het was van belang dat de analyse correct uitgevoerd werd, zodat de verkregen informatie vervolgens getoetst kon worden aan de huidige wet- en regelgeving, en dan met name aan de Wwft. Het doel van deze toetsing was een duidelijk overzicht creëren van de huidige werkwijze van Meewis Notarissen omtrent het verrichten van het onderzoek naar de UBO. Vervolgens kon aan de hand van de op het internet beschikbaar gestelde wetsvoorstellen en memories van toelichtingen, uitgezocht worden welke aankomende veranderingen omtrent de verplichtingen van Meewis Notarissen in het leven worden geroepen. De resultaten van deze analyse en deze toetsing zijn meegenomen in het vervolgproces van dit rapport.

De interviews zijn bewust gehouden met twee verschillende personen die bij Meewis Notarissen werkzaam zijn. Middels het houden van deze interviews is meer informatie verkregen omtrent de huidige werkwijze van het verrichten van een cliëntenonderzoek door de medewerkers van Meewis Notarissen. Aan de hand van deze resultaten kon uitgezocht worden of de aankomende verplichtingen veel van de huidige verplichtingen uit de huidige Wwft verschillen. Bij het onderzoek van het recht zijn de hierboven genoemde rechtsbronnen bestudeerd en geanalyseerd, en is hier wederom de meest relevante informatie geselecteerd voor dit rapport. Daarnaast fungeerde mevrouw mr. K.J.A. Labout-de Jong die als notaris bij Meewis Notarissen werkzaam is als informant, waarbij ze de benodigde en recente documenten omtrent de UBO-regeling aan mij had verstrekt.

Deze documenten waren namelijk afkomstig van een cursus, welke ze op 5 maart 2018 had bijgewoond. Zowel de resultaten uit het onderzoek van de praktijk als de resultaten van het recht bieden voor Meewis Notarissen een inzicht in de aankomende wijzigingen van de wet- en regelgeving.

1.7 Leeswijzer

Dit onderzoek bestaat uit zeven hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk is de inleiding van dit onderzoek opgenomen met daarin de aanleiding, probleembeschrijving, doelstelling, centrale vraag, onderzoeksmethoden en de verantwoording. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de vraag hoe de Europese regelgeving ter voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en financieren van terrorisme in de Nederlandse wet- en regelgeving op dit moment geregeld is. Dit wordt beschreven door eerst alle relevante datums en deadlines te introduceren. De doelstellingen van de Wwft en de instellingen die onder de reikwijdte van de Wwft vallen, worden in dit hoofdstuk ook behandeld. Daarnaast worden twee voorbeelden uit de jurisprudentie behandeld. In deze voorbeelden worden de gevolgen van witwassen beschreven. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de verplichtingen van de notaris in het kader van de huidige wet- en regelgeving besproken. De gehouden interviews en de geanalyseerde cliëntendossiers zullen in dit hoofdstuk een relevante rol spelen. Hierbij zal dus het praktijkonderzoek naast het juridisch kader worden gelegd. Het gehouden interview met de notaris mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo is als bijlage 1 aan dit rapport toegevoegd. In bijlage 2 is daarnaast het gehouden interview met de notarieel medewerkster, mevrouw J. Botden te vinden. Verder worden in hoofdstuk 4 de recente ontwikkelingen en wijzigingen van het juridisch kader van de Wwft en de wijzigingsrichtlijn uiteengezet, waarna in hoofdstuk 5 de aangescherpte verplichtingen van de notaris besproken worden. Ook in dit hoofdstuk zullen de gehouden interviews een relevante rol spelen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 ingegaan op de vraag welke UBO-gegevens in het UBO-register zichtbaar worden, en voor wie deze gegevens toegankelijk worden. Ook de achterliggende gedachte van het UBO-register wordt in dit hoofdstuk helder gemaakt. Tot slot worden in hoofdstuk 7 de uit het onderzoek voortvloeiende conclusies en aanbevelingen neergelegd.

Hoofdstuk 2 Hoe is de Europese regelgeving ter voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en financieren van terrorisme in het kader van de huidige wet- en regelgeving op dit moment geregeld?

In hoofdstuk 1 wordt eerst de nog geldende Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme in het kader van de huidige Nederlandse wet- en regelgeving beschreven. In paragraaf 1.1 worden de relevante deadlines omtrent de wetswijzigingen kort geïntroduceerd. De nadere uitleg over de wijzigingen zal in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 plaatsvinden. Paragraaf 1.2 beschrijft vervolgens de doelstellingen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Ook worden in paragraaf 1.2 twee voorbeelden van de gevolgen van witwassen uit de jurisprudentie gegeven, waarna in de laatste paragraaf 1.3 de onder de reikwijdte van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme vallende instellingen besproken worden.

2.1 Introductie deadlines

Op 20 mei 2015 is de Vierde anti-witwasrichtlijn door het Europese Parlement en de Europese Raad ondertekend, waarna het op 5 juni 2015 is gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie.⁸ De uiterlijke termijn om de richtlijn om te zetten in de nationale wetgeving was toen vastgesteld op twee jaar.⁹ De lidstaten dienden uiterlijk op 26 juni 2017 aan deze richtlijn te voldoen, waarna de toen nog huidige Derde anti-witwasrichtlijn (2005/60/EG) en de daarbij behorende Uitvoeringsrichtlijn (2006/70/EG) ingetrokken zouden worden.¹⁰ Door de inwerkingtreding van deze nieuwe Vierde anti-witwasrichtlijn zijn meerdere gevolgen ontstaan voor de Nederlandse wet- en regelgeving, en dan met name voor de Wwft, waaraan bepaalde instellingen dienen te voldoen. De deadline van 26 juni 2017 is door Nederland echter niet gehaald. Het niet behalen van de deadline bracht met zich mee dat de huidige Wwft, die per 1 augustus 2008¹¹ in werking is getreden en op 1 januari 2013¹² voor het laatst wezenlijk gewijzigd is, nog steeds voor Meewis Notarissen van toepassing wordt verklaard. Dit omdat de inwerkingtreding van de aangepaste Wwft steeds uitgesteld wordt. De aanpassingen omtrent de nieuwe Wwft zouden naar verwachting op 1 januari 2016 in werking treden.¹³

Op 22 december 2017 is de deadline voor het wijzigen van de Wwft echter weer verschoven, dit keer naar 2018.¹⁴ De reden hiervoor is dat de Europese Commissie op 5 juli 2016 een wijzigingsrichtlijn heeft gepresenteerd, waarna op 20 december 2017 een Europees politiek akkoord over de wijzigingsrichtlijn bereikt werd. Wel is het Ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 van de aangescherpte huidige Wwft op 6 april 2018 bij de Wwft gepubliceerd.¹⁵ Uiteindelijk is er op 20 april 2018 toch voor gekozen om het aangepaste implementatiewetsvoorstel van de Wwft pas na inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn verder in procedure te brengen. Het streven is het conceptwetsvoorstel voor de zomer 2018 voor advies voor te leggen aan de Autoriteit Persoonsgegevens.¹⁶ Hieronder een overzicht van alle datums in volgorde van tijd.

⁸ Snijder-Kuipers, *WPNR* 2017, p. 859.

⁹ Richtlijn 2016/0208/EU, p. 4.

¹⁰ Doelder & Elmas 2016, p. 223.

¹¹ wetten.overheid.nl (zoek op *wet van 15 juli 2008*).

¹² Van der Grinten, *DNB* 2013.

¹³ *Leidraad* 2014, p. 2.

¹⁴ afm.nl (zoek op *aangepaste Wwft*).

¹⁵ meijburg.nl (zoek op *ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018*).

¹⁶ Kamerstukken II 2017/18, 34808, 17, p. 2 (Kamerbrief).

Datum	Onderwerp
1 augustus 2008	De Wwft treedt in werking
1 januari 2013	De Wwft voor het laatst gewijzigd/uitgebreid
20 mei 2015	Ondertekening van de Vierde anti-witwasrichtlijn door het Europese Parlement en de Europese Raad
5 juni 2015	Publicatie van de Vierde anti-witwasrichtlijn in het Publicatieblad van de Europese Unie
1 januari 2016	Eerste voorgestelde datum van de inwerkingtreding van de nieuwe Wwft
5 juli 2016	Het voorstel van wijziging van de Vierde anti-witwasrichtlijn door de Europese Commissie
26 juni 2017	Inwerkingtreding aangescherpte Wwft
20 december 2017	Europees politiek akkoord over de wijzigingsrichtlijn
22 december 2017	Verschuiving inwerkingtreding van de aangescherpte Wwft naar 2018
6 april 2018	Ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 gepubliceerd bij de Wwft
20 april 2018	Besluit om implementatiewetsvoorstel van de Wwft 2018 na inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn verder in procedure te brengen
zomer 2018	Conceptwetsvoorstel voor advies voor te leggen aan de Autoriteit Persoonsgegevens

Nadere informatie over de gewijzigde Wwft en de wijzigingsrichtlijn wordt in hoofdstuk 3 behandeld.

2.2 Doelstelling Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

De nog huidige Nederlandse Wwft is grotendeels gebaseerd op de aanbevelingen die de internationale Financial Action Task Force heeft opgesteld. De Financial Action Task Force is namelijk een internationaal samenwerkingsverband dat beleid ontwikkelt en bevordert ter bescherming tegen witwassen van crimineel geld en terrorismefinanciering.¹⁷

Criminele gelden kunnen de stabiliteit en de reputatie van de financiële sector aantasten en een gevaar betekenen voor de interne markt. Voor een effectieve bestrijding van verschillende vormen van ernstige criminaliteit is de aanpak van witwassen van groot belang. Het camoufleren van de criminele herkomst van opbrengsten van verschillende misdrijven stelt daders van deze misdrijven namelijk in staat om buiten het bereik van opsporingsinstanties te blijven.¹⁸ Daarnaast kunnen ze daardoor ongestoord van de verzamelde illegale geldstromen genieten. Verder kan het opgebouwde vermogen de daders de gelegenheid bieden om posities te verwerven in betrouwbare ondernemingen.¹⁹ Het is daarom van belang dat de kanalen waarlangs het witwasproces kan worden uitgevoerd tegen misbruik voor criminele doeleinden beschermd worden. Dit geschiedt onder andere door het ontwerpen van doorzichtigheid in het financiële stelsel, het verrichten van cliëntenonderzoek en het melden van eventuele ongebruikelijke transacties.²⁰ Deze maatregelen bemoeilijken de toegang tot het verkrijgen van crimineel geld. Tot slot kunnen ze lijden tot waardevolle aanknopingspunten voor opsporingsonderzoek.

¹⁷ fiu-nederland.nl (zoek op FAFT aanbevelingen).

¹⁸ Leidraad 2014, p. 1.

¹⁹ Leidraad 2014, p. 2.

²⁰ Leidraad 2014, p. 2.

Er bestaan verschillende methoden van witwassen. Het witwassen van geld wordt doorgaans in drie fasen onderscheiden²¹, namelijk:

- fase 1: de plaatsingsfase;
- fase 2: de versluieringsfase;
- fase 3: de integratiefase.

De plaatsingsfase is de fase waarin de contante opbrengsten van criminele gelden op een directe of op een indirecte wijze giraal gemaakt worden. Bij een directe wijze stort een crimineel de contante opbrengsten op een bankrekening. Bij een indirecte wijze wordt geprobeerd om de contante opbrengsten van criminele gelden via een derdengeldrekening van een notaris te laten lopen. In de versluieringsfase wordt geprobeerd om de herkomst van het criminele geld te verdoezelen door verschillende financiële transacties aan te gaan. Voorbeelden van deze transacties kunnen zijn: het veelvoudige overboeken, splitsen of opnemen van gelden en het aangaan van schijnleningen. In de laatste fase worden de criminele gelden gebruikt om bijvoorbeeld dure/luxe goederen te kopen. In zulke gevallen worden de criminele gelden feitelijk gewit. Een ander voorbeeld is het aankopen en/of verkopen van aandelen of onroerend goed. Hieronder worden nog twee voorbeelden uit de praktijk gegeven die de gevolgen van witwassen beschrijven.

Een voorwaardelijke boete van € 5.000

Een kandidaat-notaris is enkele jaren voorzitter geweest van de Raad van Toezicht van een zorginstelling. Gedurende deze periode heeft een bestuurder bijna € 1.9 miljoen van de zorginstelling witgewassen. De bestuurder is hiervoor strafrechtelijk veroordeeld. Ook de kandidaat-notaris is door de Rechtbank Rotterdam strafrechtelijk veroordeeld. Volgens de Rechtbank had de kandidaat-notaris redelijkerwijs moeten vermoeden dat de bestuurder meer geld onttrok aan de instelling dan waarop hij recht had. De kandidaat-notaris had daarnaast als voorzitter van de Raad van Toezicht volgens de Rechtbank nader onderzoek naar de onttrekkingen moeten doen. Dit nalaten leverde een strafbaar feit van schuldwitwassen op. Omdat het bij de kandidaat-notaris niet van enig persoonlijk gewin is gebleken, ontving de kandidaat-notaris een boete van € 5.000.²²

Twaalf maanden gevangenisstraf voor belastingfraude

Op 20 september 2017 heeft het Hof Arnhem-Leeuwarden een oud-notaris tot twaalf maanden gevangenis veroordeeld. De oud-notaris had in de periode dat hij nog notaris was, opzettelijk een te lage waarde van een woning in een successieaangifte opgenomen. Daarnaast had hij ook een valse nota van de afrekening opgemaakt en geld witgewassen. De Nederlandse staat is hierdoor benadeeld. Het Hof is van mening dat een notaris zich onkreukbaar dient op te stellen en ook als zodanig dient te gedragen. De maatschappelijke functie van een notaris brengt namelijk met zich mee dat in het maatschappelijk verkeer vertrouwd moet kunnen worden op de door een notaris opgestelde en ondertekende stukken. Volgens het Hof had de notaris dat vertrouwen volledig geschaad.²³

2.3 Onder de reikwijdte van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme vallende instellingen

De anti-witwasregelgeving is in de EU-landen gebaseerd op verschillende Europese richtlijnen. Dit betekent dat instellingen uit een EU-land in hun land van herkomst aan vrijwel dezelfde Wwft-regels moeten voldoen als Nederlandse instellingen.²⁴

²¹ fiu-nederland.nl (zoek op *wat is witwassen*).

²² ECLI:NL:RBROT:2017:9924.

²³ ECLI:NL:GHARL:2017:8224.

²⁴ AFM – Leidraad Wwft, Wwft BES en Sanctiewet 2015, p. 6.

Onder de reikwijdte van de Wwft vallen onder andere de volgende instellingen: banken, financiële instellingen, zoals bijvoorbeeld leasemaatschappijen of kredietinstellingen. Onder het bereik van de Wwft vallen daarnaast ook trustkantoren, registeraccountants, makelaars, belastingadviseurs, juridische dienstverleners, administratiekantoren, creditcardmaatschappijen en taxateurs van onroerende zaken.²⁵ Op grond van artikel 1 lid 1 sub a onder 12 Wwft vallen tevens de notariskantoren onder de reikwijdte van de Wwft. Dat betekent dat de Wwft ook voor notarissen en/of kandidaat-notarissen van toepassing is. De reikwijdte van de Wwft is voor notarissen per 1 januari 2013 uitgebreid. Als voorbeeld wordt artikel 1 lid 1 sub a onder 12 Wwft genomen. In dit artikel is het begrip onroerende zaak vervangen door registergoed. De overdracht van een gedeelte van een onderneming valt tevens onder de Wwft. Ook het vestigen van een los hypotheekrecht op een registergoed valt thans onder de Wwft.²⁶

De Wwft is voor notarissen alleen voor specifieke werkzaamheden die in de Wwft worden genoemd van toepassing. De bepalingen van de Wwft gelden wanneer een betaling plaatsvindt in contanten van €15.000,- of meer.²⁷ Voor nadere uitleg over de verplichtingen van een notaris uit de huidige Wwft wordt verwezen naar hoofdstuk 2.

²⁵ Leidraad 2014, p. 3.

²⁶ Specifieke leidraad naleving WWFT voor (kandidaat en toegevoegd) notarissen en overige instellingen genoemd in artikel 1 lid 1 letter a sub 12 en 13 WWFT 2014, p. 2.

²⁷ Leidraad 2014, p. 3.

Hoofdstuk 3 Welke verplichtingen heeft de notaris in het kader van de huidige wet- en regelgeving?

Op grond van artikel 1 lid 1 sub a onder 12 Wwft is de notaris aan de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme gebonden. In hoofdstuk 2 worden de verplichtingen van de notaris op grond van Wwft²⁸ op een rij gezet. Het cliëntenonderzoek en de meldingsplicht vormen voor Meewis Notarissen de kern van de Wwft.²⁹ In paragraaf 2.1 wordt eerst de verbodsbepaling en het cliëntenonderzoek in het algemeen uitgelegd. Vervolgens is in paragraaf 2.2 het begrip UBO en het onderzoek naar de UBO op grond van de huidige Wwft uiteengezet. In paragraaf 2.3 worden de uitkomsten van de interviews met een notaris en een notarieel medewerkster van Meewis Notarissen besproken. Verder beschrijft paragraaf 2.4 een praktijkonderzoek naar de UBO die aan de hand van verschillende dossiers uit de praktijk is uitgevoerd. In paragraaf 2.5 wordt de meldingsplicht aan de hand van diverse voorbeelden uit het praktijk behandeld. De gevolgen voor het niet nakomen van de verplichtingen uit de Wwft worden tot slot in paragraaf 2.6 besproken.

3.1 Verbodsbepaling

De grondslag van het cliëntenonderzoek is opgenomen in de verbodsbepaling van artikel 5 Wwft. Dit artikel bepaalt dat het verboden is om een zakelijke relatie aan te gaan met een cliënt of een transactie uit te voeren voor een cliënt, indien de instelling geen cliëntenonderzoek heeft verricht conform artikel 3 Wwft. Voor Meewis Notarissen betekent dit dus dat ze geen zakelijke relatie kunnen aangaan tenzij ze het cliëntenonderzoek hebben verricht. Met het cliëntenonderzoek komt Meewis Notarissen te weten met wie zij namelijk zaken doet. De Wwft geeft geen specifieke regels over hoe cliëntenonderzoek verricht moet worden, maar wel over het eindresultaat dat bereikt dient te worden.³⁰ Dat wordt “Principle based” benadering genoemd. De Wwft maakt op grond van artikel 11 van de Wwft gebruik van open normen, zoals bijvoorbeeld een verificatie van de identiteit aan de hand van documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bronnen.³¹ Alle cliënten die dus een transactie door de notaris willen laten uitvoeren of een zakelijke overeenkomst willen sluiten, moeten zich eerst een keer persoonlijk laten identificeren.³² De notaris moet de identiteitsgegevens van zijn cliënt vragen, maar ook controleren en vastleggen.

Op grond van artikel 33 lid 4 Wwft is Meewis Notarissen verplicht om alle gegevens, die in artikel 33 lid 1 en lid 2 Wwft genoemd staan, op toegankelijke wijze gedurende vijf jaar na het tijdstip van het beëindigen van de zakelijke relatie of tot vijf jaar na het uitvoeren van de desbetreffende transactie te bewaren. De gegevens en de identiteit van een natuurlijk persoon worden met behulp van een geldig en origineel identiteitsbewijs bij de notaris geverifieerd. Het te bepalen cliëntenonderzoek is echter afhankelijk van de cliënt waar de notaris zaken mee doet. Dit is de reden waarom het voor een notaris relevant is om zich af te vragen of van zijn cliënt een verhoogd risico op witwassen of terrorismefinanciering vermoed wordt. De notaris moet hierbij kijken naar het type cliënt, de aard van de zakelijke relatie, het product of de transactie. De huidige Wwft onderscheidt drie vormen van het cliëntenonderzoek: het ‘normaal’, het ‘vereenvoudigd’ en het ‘verscherpt’ cliëntenonderzoek.³³

²⁸ wetten.overheid.nl (zoek op *wet van 15 juli 2008*).

²⁹ *Specifieke leidraad naleving WWFT voor (kandidaat en toegevoegd) notarissen en overige instellingen genoemd in artikel 1 lid 1 letter a sub 12 en 13 WWFT 2014*, p. 8.

³⁰ bureauft.nl (zoek op *presentatie Wet ter voorkoming van Witwassen en Financiering van Terrorismen*), p. 6.

³¹ bureauft.nl (zoek op *presentatie Wet ter voorkoming van Witwassen en Financiering van Terrorismen*), p. 6.

³² belastingdienst.nl (zoek op *cliëntenonderzoek*).

³³ belastingdienst.nl (zoek op *cliëntenonderzoek*).

Uit een interview met mevrouw J. Botden is gebleken dat een cliëntenonderzoek bij Meewis Notarissen op het moment begint dat een klant met Meewis Notarissen een zakelijke relatie aangaat. Mevrouw J. Botden gaf in het interview een stapsgewijs antwoord op de vraag op welke manier het cliëntenonderzoek door haar uitgevoerd wordt. Ten eerste wordt er door haar naar het originele legitimatiebewijs van de cliënt gevraagd. Van het geldige legitimatiebewijs wordt door haar een kopie gemaakt die vervolgens wordt voorzien van een speciale stempel. Middels deze stempel verklaart zij dat zij het originele identiteitsbewijs gezien heeft. Deze stempel dient te worden gebruikt ter identificatie van de cliënt overeenkomstig de Wwft, welke tekst ook op de stempel vermeld staat. Op de stempel moet haar naam, datum van de identificatie en de handtekening van mevrouw Botden komen te staan. Nadat zij haar handtekening onder deze stempel zet en een kopie van het legitimatiebewijs maakt, scant zij de kopie in om die vervolgens bij de desbetreffende persoon/cliënt op te slaan. Een legitimatiebewijs toetst zij vervolgens aan het Verificatie Informatie Systeem (VIS). Op die manier wordt het identiteitsdocument van de cliënt geverifieerd. Het register informeert over de unieke nummers van gestolen, vermiste of anderszins ongeldig verklaarde identiteits- en reisdocumenten uit binnen- en buitenland. Als de uitkomst positief is, met andere woorden als het legitimatiebewijs 'niet vermist' is, print mevrouw Botden de uitkomst op blanco papier uit om het vervolgens samen met de kopie van het legitimatiebewijs weer in het desbetreffende papierdossier te stoppen. Een kopie identiteitsbewijs samen met de VIS-toetsing wordt dus op twee manieren bewaard namelijk: digitaal in het systeem en fysiek in een papierdossier.

3.1.1 Normaal cliëntenonderzoek

Het normaal cliëntenonderzoek is geregeld in artikel 3 Wwft. Op het moment dat de notaris van zijn cliënt geen verhoogd risico op witwassen of terrorismefinanciering vermoedt, wordt er in beginsel een standaard/normaal cliëntenonderzoek verricht. Bij het normaal cliëntenonderzoek moet de notaris de identiteit van de cliënt vaststellen, controleren en vastleggen. Daarnaast moet de notaris het doel en de aard van de transactie en/of de opdracht vaststellen en vastleggen.³⁴ Ook moet de identiteit van de UBO worden vastgesteld en gecontroleerd. Dit houdt in dat Meewis Notarissen dient vast te stellen of de natuurlijk persoon die de cliënt vertegenwoordigt daartoe bevoegd is. In zo'n geval dient Meewis Notarissen op grond van artikel 3 lid 2 sub e en sub g van de Wwft de natuurlijk persoon te identificeren en diens identiteit te verifiëren. Daarnaast dient Meewis Notarissen zogenaamde 'stromanconstructies' te herkennen. Dit zijn constructies waarbij personen ingezet worden om op eigen naam, maar ten behoeve van (criminele) derden transacties te verrichten.³⁵ Meewis Notarissen dient op risico gebaseerde wijze en op grond van artikel 3 lid 2 sub f Wwft na te gaan of de natuurlijk persoon voor zichzelf optreedt. Als er mogelijk sprake lijkt te zijn van een stromanconstructie kan dat leiden tot een verscherpt cliëntenonderzoek (zie paragraaf 2.1.3).

3.1.2 Vereenvoudigd cliëntenonderzoek

Bij een vereenvoudigd onderzoek moet de notaris net als bij een normaal onderzoek de identiteit van de cliënt, het doel en de aard van de transactie vaststellen en vastleggen.³⁶ Artikel 6 lid 1 van de Wwft beschrijft en bevat een opsomming van cliënten met een laag risico op witwassen en/of financieren van terrorisme, waarbij een vereenvoudigd cliëntenonderzoek volstaat. Artikel 7 Wwft bevat voorbeelden van zakelijke relaties of transacties waarop het vereenvoudigd cliëntenonderzoek ook van toepassing is. De volgende voorbeelden beschrijven de gevallen waarin een vereenvoudigd cliëntenonderzoek volstaat:

- als de cliënt een bank, een levensverzekeraar of een andere financiële instelling is;

³⁴ belastingdienst.nl (zoek op *cliëntenonderzoek*).

³⁵ *Stromanconstructies en de Wet Bibob 2015*, p. 4.

³⁶ belastingdienst.nl (zoek op *cliëntenonderzoek*).

- als de cliënt een beursgenoteerd bedrijf is; of
- als de cliënt een Nederlandse of EU-overheidsinstantie is.

3.1.3 Verscherpt cliëntenonderzoek

Artikel 8 Wwft beschrijft voorbeelden van situaties waarbij een verscherpt cliëntenonderzoek vereist is. Als er sprake lijkt te zijn van een stromanconstructie kan dat een reden zijn voor het doen van een verscherpt cliëntenonderzoek of zelfs tot het niet aangaan of beëindigen van de relatie met de cliënt. Bij de cliënt bij wie vooraf aan het sluiten van een zakelijke relatie een verhoogd risico op witwassen of terrorismefinanciering door de notaris vermoed wordt, zal ook een verscherpt cliëntenonderzoek verricht moeten worden. Daarnaast wordt een verscherpt cliëntenonderzoek uitgevoerd bij cliënten die bij de identificatie zelf niet fysiek aanwezig zijn. In beginsel wordt ervan uitgegaan dat de cliënt in persoon verschijnt zodat de identiteit van de cliënt kan worden vastgesteld. In zo'n geval moeten aanvullende documenten en/of gegevens opgevraagd worden op grond van artikel 8 lid 2 Wwft. Naast een kopie van het identiteitsbewijs worden dus de aanvullende documenten opgevraagd en gecontroleerd. Gedacht kan worden aan salarisstroken en/of arbeidsovereenkomsten, waarvan de echtheid door de notaris vastgesteld moet worden. Tot slot wordt een verscherpt cliëntenonderzoek gedaan bij de cliënten die een politiek prominente functie bekleden.³⁷

3.1.4 Buitenlandse cliënten

Voor de toepassing van de Notariswet kunnen onderdanen van de Europese Unie hun identiteit laten verifiëren aan de hand van:

- een geldig nationaal paspoort;
- een diplomatiek paspoort of dienstpaspoot;
- een geldige identiteitskaart (mits voorzien van een pasfoto van de houder); of
- een geldig rijbewijs (mits voorzien van een pasfoto van de houder en deze in Nederland woonachtig is).³⁸

Andere personen verifiëren hun identiteit aan de hand van een geldig reisdocument of een geldig vreemdelingendocument. Voor de toepassing van de Wwft worden ook nationale paspoorten, buitenlandse paspoorten, diplomatieke paspoorten en dienstpaspooten als geldige identificatiedocumenten beschouwd.³⁹

3.1.5 Introductie van cliënten door derden

Het vaststellen van de identiteit van een cliënt kan in overleg met de notaris ook door een andere beroepsbeoefenaar worden gedaan.⁴⁰ Meewis Notarissen mag de gegevens uit een reeds uitgevoerd cliëntenonderzoek dus overnemen indien het cliëntenonderzoek is verricht door een: een advocaat, een andere notaris of een kandidaat-notaris binnen de Europese Unie.⁴¹ Het uitgangspunt is wel dat Meewis Notarissen verantwoordelijk blijft voor de juistheid van de identificatie, controle en verificatie van de cliënt die afkomstig is van een andere instelling. Meewis Notarissen moet in zo'n geval dus een eigen risico-inschatting maken.⁴²

3.1.6 Herkomst vermogen

Het controleren van gelden is voor Meewis Notarissen ook al een bekende verplichting. Uit een interview met mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo is gebleken dat zij de herkomst van gelden altijd bij een betalingsverzoek controleert (zie antwoord bij vraag 3 van het interview). De herkomst van het vermogen moet altijd nauwkeurig gecontroleerd

³⁷ belastingdienst.nl (zoek op *cliëntenonderzoek*).

³⁸ notariswouw.nl (zoek op *wat is de WWFT*).

³⁹ *Cliëntenonderzoek en meldingsplicht in het notariaat* 2013, p. 1.

⁴⁰ *Cliëntenonderzoek en meldingsplicht in het notariaat* 2013, p. 1.

⁴¹ vechtstede.com (zoek op *de notaris en de WWFT*).

⁴² *Leidraad* 2014, p 14.

worden. Het feit dat gelden afkomstig zijn van een rekening bij een Nederlandse bank, die ook onder Wwft-toezicht staat, hoeft niet te betekenen dat Meewis Notarissen geen onderzoek meer hoeft te verrichten. Indien de cliënt geen medewerking verleent aan een onderzoek naar de herkomst van het vermogen, dan mag Meewis Notarissen geen transacties verrichten voor deze cliënt en dient zij de zakelijke relatie te beëindigen of niet aan te gaan.⁴³

3.2 Ultimate Beneficial Owner

De UBO is een uiteindelijk belanghebbende van een onderneming of een rechtspersoon. De identificatie van de UBO speelt een rol als de cliënt van de instelling een juridische entiteit is. Het moet duidelijk zijn welke natuurlijk persoon achter de juridische entiteit zit. Bij het cliëntenonderzoek moet de uiteindelijk belanghebbende altijd bekend zijn of er moet worden vastgelegd dat er geen UBO bestaat. In geval er een notaris de identiteit van de UBO niet kan vaststellen, dan kan er geen zakelijke relatie worden aangegaan met desbetreffende cliënt.⁴⁴ Meewis Notarissen kan ten behoeve van de vaststelling en verificatie van de identiteit van een UBO gebruik maken van verschillende openbare bronnen en registers, zoals het Handelsregister of een uittreksel van de Kamer van Koophandel.⁴⁵ Een UBO is op grond van artikel 1 lid 1 sub f Wwft de natuurlijk persoon die:

- een belang houdt van meer dan 25% in het kapitaal van een cliënt;
- meer dan 25% van de stemrechten kan uitoefenen in de algemene vergadering van een cliënt;
- feitelijk zeggenschap kan uitoefenen in een cliënt;
- begunstigde van 25% of meer van het vermogen van een cliënt of een trust is;
- een bijzondere zeggenschap heeft over 25% of meer van het vermogen van een cliënt.

Voor een personenvennootschap betekent dit concreet 'het identificeren van de natuurlijk persoon die bij ontbinding recht heeft op een aandeel in de gemeenschap van meer dan 25% of recht heeft op een aandeel in de winsten van meer dan 25%'.⁴⁶ De verificatie van de UBO is afhankelijk van het door een medewerkster/medewerker van Meewis Notarissen ingeschat risico. Er kan een laag of een middel/hog risico worden onderscheiden. Bij een laag risico kan Meewis Notarissen volstaan met het laten ondertekenen van een zogenaamde UBO-verklaring over de juistheid van de opgegeven identiteit van de UBO door de cliënt. Bij een middel/hog risico is het ondertekenen van de verklaring niet voldoende. De medewerkers van Meewis Notarissen zullen in zulke gevallen zelf een onderzoek naar de cliënt moeten verrichten. Ze kunnen bijvoorbeeld een onderzoek doen op internet. Ook kunnen ze het Handelsregister raadplegen om zo meer informatie over de cliënt te verkrijgen.⁴⁷ De Nederlandse Kamer van Koophandel beheert het Handelsregister, waaruit uittreksels opgevraagd en verstrekt kunnen worden over juridische entiteiten met de volgende informatie⁴⁸:

- de identiteit van de enig aandeelhouder (indien van toepassing);
- een officieel bewijs van inschrijving;
- een overzicht van geregistreerde gegevens van een bedrijf, zoals naam, adres, oprichtingsdatum en in de meeste gevallen functionarissen; en
- informatie over de rechtspersoon, onderneming en vestiging(en).

⁴³ AFM – Leidraad Wwft, Wwft BES en Sanctiewet 2015, p. 9.

⁴⁴ Kolkman 2013, p. 14.

⁴⁵ Leidraad 2014, p. 5.

⁴⁶ Het cliëntenonderzoek en de meldingsplicht van de WWFT in tien stappen 2014, bijl. 2, p. 2.

⁴⁷ Het cliëntenonderzoek en de meldingsplicht van de WWFT in tien stappen 2014, bijl. 2, p. 2.

⁴⁸ kvk.nl (zoek op wat staat er in het handelsregister).

3.3 Interviews

Het door mij opgestelde interview bestaat uit twee onderdelen. In deze paragraaf wordt het eerste gedeelte van het interview besproken omdat deze betrekking heeft op de huidige Wwft. Het tweede gedeelte van het interview heeft betrekking op de aankomende en aangepaste Wwft, waaronder ook de nieuwe UBO-definitie, en wordt dus in hoofdstuk 4 behandeld. De vragen die in het interview geformuleerd zijn, hebben als doel erachter te komen of de notarissen en de medewerkers van Meewis Notarissen op de hoogte zijn van de aankomende wijzigingen die het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 en de Vierde anti-witwasrichtlijn met zich meebrengen. De geïnterviewde personen zijn:

- mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo, notaris bij Meewis Notarissen; en
- mevrouw J. Botden, notarieel medewerkster bij Meewis Notarissen.

Uit het interview is gebleken dat Meewis Notarissen keurig aan haar verplichtingen voldoet. Zo worden op het kantoor alle verplichte inzagen van een cliënt uitgevoerd. Gedacht kan worden aan: legitimatie controle, faillissementsregister, curatele- en bewindregister en VIS-toetsingen. Een door mevrouw Botden gegeven antwoord, over de manier van het uitvoeren van een cliëntenonderzoek, is al eerder in paragraaf 2.1 besproken. Volgens zowel mevrouw Gijzen-van Mierlo als mevrouw Botden, neemt het uitvoeren van een cliëntenonderzoek niet veel tijd in beslag. In paragraaf 2.4 wordt de meldingsplicht van de notaris behandeld en in paragraaf 2.5 zullen de gevolgen van het niet nakomen van deze meldingsplicht behandeld worden. In het interview zijn daarom vragen gesteld over de meldingsplicht van een ongebruikelijke transactie. Mevrouw Botden gaf in het interview aan dat ze nog nooit een ongebruikelijke transactie had moeten melden. Dit in tegenstelling tot mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo die dit in het verleden wel heeft moeten doen. In paragraaf 2.4 en in paragraaf 2.5 zullen de uitkomsten betreffende deze twee onderdelen verder besproken worden.

Binnen Meewis Notarissen worden al onderzoeken naar de UBO's verricht. Om bijvoorbeeld de UBO van een B.V. te kunnen achterhalen, is er door mevrouw Botden eerst naar het uittreksel van de Kamer van Koophandel gekeken. Vervolgens is ook het aandeelhoudersregister geraadpleegd. Daarnaast is er ook een inzage gedaan bij de Gemeentelijke basisadministratie. Tot slot wordt, tijdens de bespreking tussen mevrouw Gijzen-van Mierlo en de cliënt, ook de aard en omvang van de onderneming of een rechtspersoon besproken, zodat alle benodigde UBO-informatie verkregen kan worden. Voor een nadere uitleg over het huidige onderzoek naar de UBO wordt verwezen naar paragraaf 2.4 van dit hoofdstuk. In paragraaf 2.4 is namelijk een speciaal onderzoek verricht naar de manier waarop de UBO op dit moment op het kantoor van Meewis Notarissen achterhaald wordt.

3.4 Onderzoek naar de UBO aan de hand van bestaande dossieranalyse

In de loop van mijn afstudeerstage zijn er zes dossiers van verschillende juridische entiteiten uit het huidige recht door mij vergeleken. De dossiers heeft mevrouw J. Botden, notarieel medewerkster nauwkeurig voor mij uitgekozen. In dit onderzoek worden de echte namen van zowel ondernemingen als cliënten niet genoemd omdat het noemen van de namen irrelevant is voor het onderzoek. Ook is het op grond van privacywet verboden om vertrouwelijke en privacygevoelige informatie te verspreiden. Daarnaast zouden deze gegevens ook niks aan het onderzoek toevoegen of betekenen. Om dezelfde reden worden ook geen activiteiten waarmee de ondernemingen zich bezig houden genoemd. Er zijn in totaal twee verschillende besloten vennootschappen met elkaar vergeleken. Verder is er ook naar een splitsing, stichting, commanditaire vennootschap, naamloze vennootschap en een vereniging gekeken. Dit praktijkonderdeel heeft als doel een antwoord te geven op de vraag hoe een UBO binnen verschillende ondernemingen op dit moment door Meewis Notarissen achterhaald wordt, en of het cliëntenonderzoek naar de UBO tot nu toe door Meewis Notarissen juist en conform de wet uitgevoerd wordt. In hoofdstuk 4 zal worden gekeken naar hoe het cliëntenonderzoek naar de UBO conform

het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 zal geschieden, zodat Meewis Notarissen zich tijdig op de veranderingen kan aanpassen en voorbereiden.

Tijdens het uitvoeren van dit onderzoek is er constant naar de Wwft gekeken. Artikel 3 lid 2 sub b is de grondslag om de uiteindelijk belanghebbende van de cliënt te kunnen identificeren. Het cliëntenonderzoek stelt Meewis Notarissen ook in staat om adequate maatregelen te kunnen nemen om de identiteit van de UBO te verifiëren. Op grond van artikel 3 lid 4 Wwft kan het cliëntenonderzoek door Meewis Notarissen verricht worden bij de cliënten die als vennoten van een personenvennootschap optreden. Op grond van sub a kan Meewis Notarissen de vennoten en de personen bevoegd inzake het beheer van de personenvennootschap identificeren en de hoedanigheid van vennoot verifiëren. Verder kan Meewis Notarissen op grond van sub b van artikel 3 lid 4 Wwft de natuurlijk persoon identificeren die:

- bij ontbinding van de personenvennootschap recht heeft op een aandeel in de gemeenschap van meer dan 25%;
- recht heeft op een aandeel in de winsten van de personenvennootschap van meer dan 25%;
- bij besluitvorming meer dan 25% van de stemmen kan uitoefenen voor zover in die overeenkomst besluitvorming bij meerderheid van stemmen is bedongen; of
- feitelijk zeggenschap kan uitoefenen over de personenvennootschap.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de gegevens die uit het onderzoek van de dossiers door mij zijn afgeleid. Alle gegevens zijn door mij nauwkeurig geanalyseerd. De dossiers zijn getoetst aan de huidige Wwft om te kijken of Meewis Notarissen aan haar verplichting omtrent het onderzoek naar de UBO voldoet. Deze gegevens hebben betrekking op de UBO's van de verschillende ondernemingen. Voor alle twee besloten vennootschappen wordt de naam NewCo B.V. gegeven. De afkorting NewCo staat voor The New Company en wordt gebruikt bij het oprichten van een nieuwe besloten vennootschap.

Oprichtingsdatum, naam en rechtsvorm	Wie is de UBO?
NewCo B.V. 1 17 juni 2016	<u>De oprichter van de NewCo B.V. 1 is: B.V. W.</u> - B.V. W heeft als bestuurder B.V. X; - B.V. X heeft als bestuurder B.V. Y; - B.V. Y heeft als bestuurder B.V. Z; - B.V. Z heeft als bestuurder de heer A. <u>In het dossier is terug te vinden:</u> - een datacard van de bestuurder met de handtekening van de bestuurder en met alle noodzakelijke gegevens om de inschrijving bij de Kamer van Koophandel te mogen realiseren; - kopie van de uittreksels van B.V. W, B.V. X, B.V. Y en B.V. Z; - een door de medewerkers van Meewis Notarissen ingevuld Register voor Aandeelhouders en certificaathouders; - het bij de Kamer van Koophandel ingediend overzicht van opgave van inschrijving; - kopie van legitimatiebewijs van de heer A; - de resultaten van alle inzagen die door de medewerkers zijn verricht zowel voor de natuurlijke personen als voor de B.V.'s. <u>UBO:</u> om de UBO van B.V. W te achterhalen, is er eerst naar het uittreksel van B.V. W gekeken. Uit de gegevens van dit

	uittreksel is gebleken dat B.V. X de bestuurder was van B.V. W. Vervolgens kon uit het uittreksel van B.V. X afgeleid worden dat de bestuurder van B.V. X een B.V. Y was. Om de bestuurder van B.V. Y te kunnen achterhalen, is er verder naar het uittreksel van B.V. Y gekeken om vervolgens te kunnen concluderen dat B.V. Z de bestuurder was van B.V. Y. Op het uittreksel van B.V. Z stond uiteindelijk de UBO genoteerd, namelijk de heer A. De heer A is de enige aandeelhouder en ook enige bestuurder van B.V. Z. Dit betekent dat hij over de zeggenschap van de B.V. beschikt. Hij kan dus op grond van artikel 1 lid 1 sub f Wwft als de UBO van de B.V. gezien worden. De heer A is door Meewis Notarissen gecontroleerd en is zijn identiteit geïdentificeerd.
NewCo B.V. 2 15 juli 2015	<u>De oprichter van de NewCo B.V. 2 is: B.V. X.</u> - B.V. X heeft als bestuurder mevrouw A. <u>In het dossier is terug te vinden:</u> - een datacard van de bestuurder met de handtekening van de bestuurder en met alle noodzakelijke gegevens om de inschrijving bij de Kamer van Koophandel te mogen realiseren; - kopie van het uittreksel van B.V. X; - een door de medewerkers van Meewis Notarissen ingevuld Register voor Aandeelhouders en certificaathouders; - het bij de Kamer van Koophandel ingediend overzicht van opgave van inschrijving; - kopie van legitimatiebewijs van mevrouw A; - de resultaten van alle inzagen die door de medewerkers zijn verricht zowel voor de natuurlijk persoon als voor de B.V.. <u>UBO:</u> Mevrouw A is de enige aandeelhouder en ook enige bestuurder van B.V. X. Dit betekent dat zij over de zeggenschap van de B.V. beschikt. Dit brengt met zich mee dat zij dus op grond van artikel 1 lid 1 sub f Wwft als de UBO van B.V. X gezien wordt. Mevrouw A is door Meewis Notarissen gecontroleerd en is haar identiteit geïdentificeerd.
18 december 2017 Commanditaire vennootschap X	<u>De oprichter van C.V. X is: Stichting Y.</u> - Stichting Y heeft als bestuurder de heer A. <u>In het dossier is terug te vinden:</u> - een datacard van de bestuurder met de handtekening van de bestuurder en met alle noodzakelijke gegevens om de inschrijving bij de Kamer van Koophandel te mogen realiseren; - kopie van de uittreksels van Stichting Y; - het bij de Kamer van Koophandel ingediend overzicht van opgave van inschrijving; - kopieën van legitimatiebewijzen van de heer A; - de resultaten van alle inzagen die door de medewerkers zijn verricht zowel voor de natuurlijke personen als voor Stichting Y. <u>UBO:</u> om de UBO van C.V. X te achterhalen, heb ik eerst naar het

	uittreksel van Stichting Y gekeken. Er is gebleken dat de heer A de bestuurder was van de Stichting Y. De heer A is alleen en zelfstandig bevoegd om als bestuurder van de Stichting Y te handelen. Stichting Y is een beherend vennoot. In dit voorbeeld is de UBO al snel achterhaald. De natuurlijk persoon is de heer A, de bestuurder van de Stichting Y en tevens de commanditaire vennoot van de C.V. X. Op grond van artikel 3 lid 4 Wwft kan dus worden bepaald dat de heer A de UBO is van de personenvennootschap, C.V. X.
23 februari 2018 Stichting X	<u>De oprichters van Stichting X zijn: mevrouw A, de heer B, mevrouw C en de heer D.</u> - deze 4 oprichters vormen ook het bestuur van de stichting. <u>In het dossier zijn terug te vinden:</u> - kopieën van legitimatiebewijzen van alle vier de oprichters; - de resultaten van alle inzagen die door de medewerkers zijn verricht zowel voor de natuurlijke personen als voor de Stichting Y. <u>UBO:</u> De oprichters van Stichting X hebben bij het oprichten van de Stichting X nog geen begunstigden van het vermogen vastgelegd. Dat betekent dat de groep van personen in wiens belang de stichting hoofdzakelijk werd opgericht of werkzaam is, als UBO kan worden gezien. Er kan dus worden gedacht aan de personen die in het bestuur zitten of personen die de stichting hebben opgericht.⁴⁹ In dit geval wordt mevrouw A, de heer B, mevrouw C en de heer D als UBO van de Stichting X beschouwd.
15 september 2017 Vereniging X	<u>De oprichters van de vereniging X zijn: mevrouw A en mevrouw B.</u> - het bestuur van de vereniging X telt drie leden, wat uit de akte van oprichting te herleiden is. <u>In het dossier is terug te vinden:</u> - kopieën van legitimatiebewijzen van mevrouw A en mevrouw B; - de resultaten van alle inzagen die door de medewerkers zijn verricht voor de natuurlijke personen van vereniging X. <u>UBO:</u> Een vereniging is op grond van de huidige wet- en regelgeving niet verplicht om een UBO te hebben. Nadat de nieuwe Wwft inwerking treedt, zullen bij verenigingen in de meeste gevallen de bestuurders als UBO worden aangemerkt.⁵⁰ Tegenwoordig zijn mevrouw A en mevrouw B nog alleen de natuurlijke personen binnen een onderneming en geen UBO's.

⁴⁹ elannotarissen.nl (zoek op *beroepsregels*).

⁵⁰ Timmer 2017, p. 1 en 2.

31 augustus 2012	<u>De oprichter van de N.V. X is: de splitsende besloten vennootschap Y.</u>
N.V. X	- de splitsende B.V. Y splitst een gedeelte van haar vermogen af, waarbij de N.V. X opgericht wordt; - de heer A is de directeur en de enige aandeelhouder van de splitsende B.V. Y.
	<u>In het dossier is terug te vinden:</u> - een datacard van de bestuurder met de handtekening van de bestuurder en met alle noodzakelijke gegevens om de inschrijving bij de Kamer van Koophandel te mogen realiseren; - kopie van de uittreksels van B.V. Y; - het bij de Kamer van Koophandel ingediend overzicht van opgave van inschrijving; - kopie van legitimatiebewijs van de heer A; - de resultaten van alle inzagen die door de medewerkers zijn verricht zowel voor de natuurlijk persoon als voor de B.V. Y.
	<u>UBO:</u> Doordat de heer A de enige aandeelhouder is, kan hij op grond van artikel 1 lid 1 sub f Wwft als UBO van de onderneming worden beschouwd.

Gelet op bovenstaande kan geconcludeerd worden dat ondanks het verschil in de jaartallen, waarin een onderneming opgericht werd, de vorm van het onderzoek verrichten hetzelfde is gebleven. Tussen 2012 en 2018 is het dus qua het verrichten van een cliëntenonderzoek niks veranderd. Meewis Notarissen blijft keurig alle verplichte inzagen uitvoeren. Het verrichte onderzoek liet daarnaast ook zien dat Meewis Notarissen het cliëntenonderzoek conform de Wwft verricht. Tot slot kan worden vastgesteld dat ze ook aan de bewaartermijn van vijf jaar, staande in artikel 33 lid 4 Wwft voldoen.

3.5 Meldingsplicht

Naast het cliëntenonderzoek legt de Wwft ook een meldingsplicht voor Meewis Notarissen op. Artikel 16 Wwft verplicht Meewis Notarissen om een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie te melden. Op het moment dat een notaris het cliëntenonderzoek keurig heeft verricht, moet hij bepalen of de voorgenomen transactie of de opdracht als ongebruikelijk wordt geacht. In de Wwft zijn geen richtlijnen opgenomen die aangeven wanneer een notaris een geval als ongebruikelijk moet achten. Wat relevant is, is dat de notaris zo snel mogelijk de transactie of de opdracht moet melden als hij denkt dat er mogelijk sprake kan zijn van witwassen of financieren van terrorisme. Op basis van beroepsregels mogen notarissen geen contante bedragen aannemen van € 15.000,- of meer.⁵¹ Op het moment dat er toch € 15.000,- of meer in contanten wordt betaald of een dergelijke betaling wordt overwogen, moet de notaris dit melden bij het meldpunt ongebruikelijke transacties, officieel FIU-Nederland genaamd.⁵² Ook wanneer een cliënt de contanten op een rekening van de notaris stort, moet er melding bij de FIU-Nederland gemaakt worden. Deze meldingsplicht geldt ook als de notaris op verzoek van een cliënt € 15.000,- of meer in contanten uitbetaalt of laat uitbetalen door de bank.⁵³ Het is anders wanneer eventuele ongebruikelijke transacties in een oriënterende bespreking ter sprake komen. In dit geval hoeft de notaris geen melding te doen aan FIU-Nederland. In een oriënterend gesprek zijn de cliënten vrij om alles met de notaris te kunnen

⁵¹ knb.nl (zoek op: *naleven Wwft*).

⁵² aitonnotarissen.nl (zoek op *meldingsplicht*).

⁵³ fiu-nederland.nl (zoek op *meldplicht*).

bespreken. Neemt de notaris na het oriënterend gesprek de zaak in behandeling, dan gelden de wettelijke verplichtingen vanaf dat moment en is de notaris wel verplicht om de melding van een ongebruikelijke transacties te doen. De notaris mag dan volgens de wet zijn cliënt niet van een melding op de hoogte brengen.⁵⁴

In lid 2 van artikel 16 Wwft wordt een aantal gegevens opgesomd die Meewis Notarissen in geval van een melding aan de FIU-Nederland moet verstrekken. Wanneer een instelling voor het eerst een ongebruikelijke transactie gaat melden, moet de instelling zich eerst bij de FIU-Nederland registreren. Van FIU-Nederland krijgt de instelling vervolgens de noodzakelijke informatie alsook via internet toegang tot het meldportaal. FIU-Nederland analyseert dagelijks meldingen en bepaalt welke meldingen doorgegeven worden aan opsporingsdiensten en welke niet. Voor het melden van een ongebruikelijke transactie zijn indicatoren ontwikkeld. Er zijn objectieve indicatoren en er is een subjectieve indicator. In geval een melding aan een objectieve indicator voldoet, dan moet Meewis Notarissen dit aan FIU-Nederland melden. In geval er echter een subjectieve indicator van toepassing is, dan is de ruimte voor een beoordeling voor de instelling opengelaten. Meewis Notarissen beslist zelf of de melding onder de subjectieve indicator valt. Dit moet zorgvuldig gebeuren omdat het bij een foute beoordeling, waardoor er geen melding van een ongebruikelijke transactie plaatsvindt, Meewis Notarissen daarvoor verantwoordelijk wordt geacht.⁵⁵ Voor Meewis Notarissen zijn de volgende indicatoren⁵⁶ van toepassing:

Subjectieve indicator:

‘Een transactie waarbij de instelling aanleiding heeft om te veronderstellen dat deze verband kan houden met witwassen of financieren van terrorisme’.

Objectieve indicator:

- ‘de transacties die in verband met witwassen of financieren van terrorisme aan politie of Openbaar Ministerie worden gemeld, moeten ook aan de FIU-Nederland worden gemeld;
- een transactie voor een bedrag van € 15.000,- of meer, betaald aan of door tussenkomst van de instelling in contanten, met cheques aan toonder, een vooraf betaald betaalinstrument (prepaid card) of soortgelijke betaalmiddelen’.

Mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo gaf in het interview aan dat ze op de hoogte was van de situaties waarin een meldingsplicht gedaan dient te worden. De door haar gegeven voorbeelden waren:

- een ongebruikelijke transactie zoals een plotselinge prijsstijging van een pand bij opvolgende verkoop;
- een AB, BC of een CD transactie bij vastgoed; of
- vermoeden bij het gebruik van een stroman bij oprichten van een besloten vennootschap.

Mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo vertelde daarnaast ook dat ze zelf een ongebruikelijke transactie bij FIU-Nederland had moeten melden. Ze had namelijk een vermoeden dat geld werd witgewassen bij een levering. Mevrouw Gijzen-van Mierlo heeft dit toen met haar cliënten besproken, de transactie geweigerd en vervolgens een melding gedaan.

⁵⁴ fiu-nederland.nl (zoek op *meldprocedure*).

⁵⁵ fiu-nederland.nl (zoek op *meldgroepen – notarissen*).

⁵⁶ *Specifieke leidraad naleving WWFT voor (kandidaat en toegevoegd) notarissen en overige instellingen genoemd in artikel 1 lid 1 letter a sub 12 en 13 WWFT 2014*, p. 3 t/m 4 en 8.

3.6 Gevolgen van het niet nakomen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Sinds 14 december 2001 is witwassen zelfstandig strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht.⁵⁷ In de afgelopen jaren heeft de jurisprudentie met betrekking tot het strafrechtelijke begrip 'witwassen' een ontwikkeling doorgemaakt. In een arrest van 28 september 2004 heeft de Hoge Raad bepaald dat voor een veroordeling wegens witwassen voldoende is, dat bewezen wordt dat geld vermoedelijk afkomstig is uit een misdrijf. Dit arrest bepaalde ook dat uit de bewijsmiddelen niet behoeft te worden afgeleid dat het desbetreffende voorwerp afkomstig is uit een nauwkeurig aangeduid misdrijf, en dat het niet relevant is om te weten door wie, wanneer en waar dit misdrijf concreet is begaan.⁵⁸ Een ander voorbeeld is een arrest uit 2008. In dit arrest heeft de Hoge Raad op 7 oktober 2008 bepaald dat fiscale fraude ook een vorm van witwassen is.⁵⁹ Twee jaar later op 26 oktober 2010 heeft de Hoge Raad geoordeeld dat net als de fiscale fraude ook hypotheekfraude een vorm van witwassen is. In de casus had de verdachte met zijn valse salarisgegevens een woning gekocht. Daarnaast had hij met zijn valse salarisspecificaties een hypotheek afgesloten. De Hoge Raad was van mening dat in zo'n geval naast oplichting en valsheid in geschrifte ook sprake was van witwassen.⁶⁰

Uit mijn interview met mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo blijkt dat Meewis Notarissen op de hoogte is van de eventuele gevolgen indien de Wwft niet nageleefd wordt. Mevrouw Gijzen-van Mierlo noemde als voorbeelden van de gevolgen van het niet melden van een ongebruikelijke transactie een boete, sanctie of een dwangsom. Hieronder zal een aantal andere voorbeelden beschreven worden die betrekking hebben op de mogelijke gevolgen voor het niet nakomen van de Wwft.

De notaris voor drie maanden geschorst

Een notaris is betrokken geweest bij drie transacties waarbij aandelen in een BV voor € 1 zijn overgedragen. Bij alle drie transacties was X de opdrachtgever en contactpersoon van de notaris. Het was bij de notaris ten tijde van het passeren van de akten bekend dat X in het verleden betrokken was geweest bij de afgifte van een valse bankverklaring. Gelet op de koopprijs van de aandelen en de achtergrond van X had de notaris ten aanzien van X een verscherpt cliëntenonderzoek moeten verrichten. Dat had de notaris echter niet gedaan. De notaris argumenteerde dat X al langer een cliënt van hem was. Dit feit ontslaat de notaris echter niet om geen verscherpt onderzoek ten aanzien van X te moeten instellen. Vervolgens had de notaris ook geen enkele afweging gemaakt met betrekking tot het niet melden van deze ongebruikelijke transactie. Hierover was in het dossier ook niks terug te vinden. De notaris heeft in dit geval dus nalatig gehandeld. Hierdoor heeft de Kamer voor het Notariaat de notaris voor drie maanden geschorst.⁶¹

Een boete van € 47.500

Een Haagse notaris is door de Rechtbank veroordeeld vanwege het niet melden van onroerend goedtransacties bij FIU-Nederland. De cliënt van de notaris heeft de verkoop van meerdere huizen via de notaris gepasseerd. De notaris wordt door de Rechtbank verweten dat hij gedegen onderzoek naar de achtergrond van de kopers en de herkomst van gelden had nagelaten te doen. De notaris gaf tijdens de zitting aan dat hij zelfs op de hoogte was van de twijfelachtige positie van de verkoper. De notaris werd hierdoor door de Rechtbank tot een boete van € 47.500 euro veroordeeld.⁶²

⁵⁷ Specifieke leidraad naleving WWFT voor (kandidaat en toegevoegd) notarissen en overige instellingen genoemd in artikel 1 lid 1 letter a sub 12 en 13 WWFT 2014, p. 7.

⁵⁸ ECLI:NL:HR:2004:AP2124.

⁵⁹ ECLI:NL:HR:2008:BD2774.

⁶⁰ ECLI:NL:HR:2010:BM4440.

⁶¹ ECLI:NL:TNORARL:2017:53.

⁶² fiu.nederland.nl (zoek op *wetgeving – casuïstiek*).

Hoofdstuk 4 Hoe worden de wijzigingen van de Vierde Europese anti-witwasrichtlijn aangaande het aankomend UBO-register in de Nederlandse wet- en regelgeving geïmplementeerd?

De Vierde anti-witwasrichtlijn wordt geïmplementeerd met onder andere de Wwft. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag hoe de wijzigingsrichtlijn in de Nederlandse wet- en regelgeving geïmplementeerd wordt. Er zal in paragraaf 3.1 eerst de meest recente ontwikkelingen van de Uitvoeringsbesluit van de Wwft en de implementatievoorstel van de wijzigingsrichtlijn besproken worden. Paragraaf 3.2 zal vervolgens de voornaamste wijzigingen van de Wwft bevatten, waarna tot slot in paragraaf 3.3 de gevolgen van het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 voor het bedrijfsleven behandeld worden.

4.1 Ontwikkelingen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, en implementatie wijzigingsrichtlijn

De Europese Commissie heeft op 5 juli 2016 een voorstel van een richtlijn gepresenteerd die leidt tot aanpassingen van de Vierde anti-witwasrichtlijn. Over deze wijzigingsrichtlijn is op 20 december 2017 een Europees politiek akkoord bereikt. De terroristische dreiging is in de loop der jaren toegenomen en van aard veranderd. Daarnaast maakt het wereldwijd verweven van financiële stelsels het eenvoudig om middelen over de hele wereld te verbergen, door snel en eenvoudig laag op laag papieren ondernemingen op te zetten. Op die manier worden de grenzen en jurisdicties overschreden. Dit brengt ook met zich mee dat geld dan moeilijker te traceren is. Terroristen, witwassers, fraudeurs en andere criminelen zijn allen in staat op die manier hun sporen uit te wissen.⁶³ Deze negatieve ontwikkelingen hebben in de bestrijding van witwassen en financiering van terrorisme tot de wijziging van de Vierde anti-witwasrichtlijn geleid. Verder sluit de herziening van de Vierde anti-witwasrichtlijn ook aan bij de mondiale ontwikkelingen, waardoor geprobeerd wordt om te voorkomen dat terroristische groeperingen toegang krijgen tot internationale financiële instellingen.⁶⁴ Het is hierbij van belang om zich ervan bewust te zijn dat er ook in Nederland gelden witgewassen worden, waardoor de Nederlandse samenleving geschaad wordt. Doeltreffend toezicht en handhaving zijn bepalend om het witwassen van geld, criminaliteit en financiering van terrorisme te voorkomen. Hoewel de lopende onderhandelingen over de wijzigingen van de Vierde anti-witwasrichtlijn van invloed kunnen zijn op de implementatie van de huidige vierde anti-witwasrichtlijn, blijft het streven om de vierde anti-witwasrichtlijn zo spoedig mogelijk te hebben omgezet in nationale wet- en regelgeving.⁶⁵

De Vierde anti-witwasrichtlijn wordt in Nederland in de Wwft geïmplementeerd. In aanvulling daarop heeft ook het Uitvoeringsbesluit Wwft aanpassing. De nieuwe invulling van de verplichtingen van de Wwft, die verder in hoofdstuk 4 worden besproken, betekent dat procedures in de bedrijfsvoering opnieuw tegen het licht zouden moeten worden gehouden.⁶⁶ Door de beslissing van 20 april 2018 is bepaald dat het Ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 van de aangescherpte huidige Wwft pas na inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn verder in procedure zal worden genomen. Het streven is het conceptwetsvoorstel voor de zomer 2018 voor advies voor te leggen aan de Autoriteit Persoonsgegevens.⁶⁷ De inhoudelijke wijzigingen die ten opzichte van het Uitvoeringsbesluit Wwft worden doorgevoerd, worden toegelicht in paragraaf 3.2.

⁶³ Richtlijn 2016/0208/EU, p. 2.

⁶⁴ Richtlijn 2016/0208/EU, p. 3 t/m 4.

⁶⁵ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 6 (MvT).

⁶⁶ Doelder & Elmas 2016, p. 223.

⁶⁷ Kamerstukken II 2017/18, 34808, 17, hfdst. 2 (Kamerbrief).

4.2 Wijzigingen in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

In Nederland geeft de Wwft invulling aan de Europese afspraken. Sommige inhoudelijke wijzigingen die ten opzichte van het Uitvoeringsbesluit Wwft worden doorgevoerd nadat de wijzigingsrichtlijn in werking is getreden, worden in deze paragraaf op een rij gezet. Andere gewijzigde verplichtingen die voor Meewis Notarissen van belang zijn, worden verder in hoofdstuk 4 besproken. De relevante aspecten van de Vierde anti-witwasrichtlijn zijn als volgt⁶⁸:

- een risicobeoordeling of een risicogebaseerde aanpak;
- uitbreiding van het begrip PEP;
- gevallen waarin een vereenvoudigde cliëntenonderzoek kan worden verricht;
- gevallen die een verscherpt cliëntenonderzoek vereisen;
- de definitie van de Ultimate Beneficial Owner;
- UBO-verklaring;
- vervallen bepalingen overdracht handhavende bevoegdheden;
- indicatoren ongebruikelijke transactie;
- boetecategoriën;
- UBO-register.

Sommige aspecten worden hieronder nader onderling besproken. Andere aspecten, zoals een risicogebaseerde aanpak, vereenvoudigd en verscherpt cliëntenonderzoek en de UBO-verklaring worden in hoofdstuk 4 behandeld omdat hoofdstuk 4 specifiek op de nieuwe verplichtingen uit de aankomende UBO-regeling betrekking heeft.

4.2.1 Politiek prominente personen (PEP)

De uitleg van het begrip PEP wordt verruimd. In de aangepaste Wwft zal er geen onderscheid meer gemaakt worden tussen binnenlandse en buitenlandse PEP's. Volgens het Uitvoeringsbesluit moet bij de algemene maatregel van bestuur een uitwerking van de definitie van het begrip PEP gegeven worden. In alle gevallen van zakelijke relaties of transacties die als PEP gekwalificeerd worden of waarbij de UBO van een cliënt als PEP gekwalificeerd wordt, moet een verscherpt cliëntenonderzoek plaatsvinden.⁶⁹

4.2.2 Uiteindelijk belanghebbende

Artikel 3 van het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 geeft een opsomming van categorieën van natuurlijke personen die in elk geval moeten worden aangemerkt als de UBO. De voornaamste wijziging van de Wwft heeft betrekking op de UBO van een rechtspersoon. Meewis Notarissen is verplicht om een cliëntenonderzoek te verrichten dat haar onder meer in staat stelt de identiteit te kennen van de cliënt en de uiteindelijk belanghebbende. Een lichte wijziging is dat er bij de bepaling boven welke percentages een UBO geïdentificeerd moet worden, een meer risicogebaseerde aanpak dient te komen. Nu staat er in de wet dat alleen UBO's die 25% of meer van de aandelen bezitten voor identificatie en verificatie in aanmerking komen, maar dat wordt dus aangepast. De nieuwe definitie van UBO komt als volgt te luiden: "Elke natuurlijk perso(o)n(en) die de uiteindelijke eigenaar is (zijn) van of zeggenschap heeft (hebben) over de cliënt en/of de natuurlijk perso(o)n(en) voor wiens/ wier rekening een transactie of activiteit wordt verricht".⁷⁰ Volgens het Uitvoeringsbesluit wordt van een UBO gesproken indien een natuurlijk persoon 25% of meer van de vruchten van een rechtspersoon geniet of zoveel zeggenschap heeft. Is er echter geen UBO aan te wijzen, dan wordt de hoger leidinggevende als pseudo-UBO aangemerkt. Dat is in ieder geval iemand die het beleid kan bepalen van de organisatie en of iemand die daar direct onder functioneert. Tot slot kan een hoger leidinggevende aangemerkt worden als persoon wiens werkzaamheden van invloed kunnen zijn op het blootgesteld worden aan het risico van witwassen en

⁶⁸ Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, (MvT).

⁶⁹ vastgoedmarkt.nl (zoek op *anti-witwasrichtlijn flink uitgebreid*).

⁷⁰ Doelder & Elmas 2016, p. 228.

financieren van terrorisme.⁷¹ Opmerkelijk is ook het nieuws over een UBO-register dat als onderdeel van een paspoort van een rechtspersoon moet komen. Voor meer informatie over het UBO-register wordt verwezen naar paragraaf 3.4, hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5.

4.2.3 Vervallen bepalingen overdracht handhavende bevoegdheden

Als gevolg van de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn worden de toezichthoudende autoriteiten voortaan in artikel 1d Wwft aangewezen. Voorts komen aan de toezichthoudende autoriteiten op grond van hoofdstuk 4 Wwft ook diverse handhavingsbevoegdheden toe. Het is daardoor niet langer nodig bij algemene maatregel van bestuur handhavende bevoegdheden van de minister van Financiën over te dragen aan De Nederlandsche Bank N.V., de Stichting Autoriteit Financiële Markten, de kansspelautoriteit en het Bureau Financieel Toezicht.⁷²

4.2.4 Indicatoren ongebruikelijke transacties

Als gevolg van de Implementatiewet is er een nieuw artikel ontstaan, namelijk artikel 1d Wwft. Dit artikel bepaalt welke instellingen, naast de al onder de reikwijdte van de Wwft vallende instellingen, nog meer binnen de reikwijdte van de Vierde anti-witwasrichtlijn vallen. In artikel 16 Wwft is voorzien in indicatoren voor het melden van een ongebruikelijke transactie door de instellingen die nieuw onder de verplichtingen van de Wwft zijn komen te vallen. Deze nieuwe instellingen zijn de aanbieders van kansspelen en personen en vennootschappen die in goederen handelen en betalingen in contant geld doen of ontvangen van € 10.000,- of meer.

4.2.5 Boetecategoriën

De systematiek om de hoogte van het basis- en maximumbedrag van een bestuurlijke boete op grond van de Wwft te kunnen bepalen blijft ongewijzigd. Wel dient de indeling van overtredingen in boetecategoriën in artikel 13 van het Besluit bestuurlijke boetes financiële sector te worden gewijzigd, om de boetehoogte van overtredingen van de Wwft in lijn te brengen met de Vierde anti-witwasrichtlijn.⁷³ Het maximaal boetebedrag voor de derde boetecategorie zal vijf miljoen euro bedragen, voor zover het gaat om overtredingen begaan door banken, andere financiële ondernemingen en trustkantoren. Naar huidig recht kan het voordeel dat met een overtreding is behaald alleen als grondslag dienen voor het bepalen van de hoogte van een bestuurlijke boete. Dit is het geval indien het voordeel meer dan twee miljoen euro bedraagt. Conform de richtlijn bestaat daarnaast de mogelijkheid om in alle gevallen een bestuurlijke boete op te leggen van ten hoogste twee maal het bedrag van het met de overtreding verkregen voordeel.⁷⁴ Het instrumentarium van de toezichthoudende autoriteiten wordt, conform de Vierde anti-witwasrichtlijn, ook uitgebreid met de mogelijkheid om de vergunning van een instelling in te trekken indien er sprake is van een overtreding van de Wwft. Niet alle instellingen die binnen de reikwijdte van de Wwft vallen, dienen over een vergunning te beschikken ten einde hun werkzaamheden te kunnen verrichten. Naar huidig recht is het op grond van de Wet op het financieel toezicht en de Wet toezicht trustkantoren reeds mogelijk om een vergunning in te trekken indien een financiële onderneming of trustkantoor niet langer voldoet aan het vereiste van een integere uitoefening van het bedrijf. Desalniettemin wordt om het belang van naleving van de Wwft te onderstrepen, voorgesteld om in aansluiting op de Vierde anti-witwasrichtlijn in beide wetten een expliciete grondslag voor het intrekken van een vergunning op te nemen met betrekking tot overtredingen van de Wwft.⁷⁵ Aan de toezichthoudende autoriteit wordt tot slot de bevoegdheid toegekend om een waarschuwing of publieke verklaring uit te vaardigen indien een instelling een overtreding

⁷¹ Doelder & Elmas 2016, p. 228.

⁷² Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 24.

⁷³ Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018, (EK, B) p. 25.

⁷⁴ Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, p.10 (MvT).

⁷⁵ Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, p.11 en 12 (MvT).

van de Wwft begaat. Naar huidig recht was dit ten aanzien van banken en beleggingsondernemingen reeds mogelijk, in geval van een overtreding gerangschikt in de derde boetecategorie. Deze bevoegdheid zal worden uitgebreid, waardoor het ten aanzien van alle instellingen en bij overtredingen gerangschikt in de tweede en derde categorie mogelijk wordt om een waarschuwing of verklaring te publiceren. De Wwft voorziet naar huidig recht niet in openbaarmakingbevoegdheden voor de toezichthoudende autoriteiten. Bij de totstandkoming van het openbaarmakingsregime in de Wwft is aangesloten bij de Wet op het financieel toezicht.⁷⁶

4.3 Het UBO-register

De bepalingen uit de Vierde anti-witwasrichtlijn met betrekking tot het op te richten register met informatie over UBO's worden met een separaat wetsvoorstel geïmplementeerd, die niet meeloopt in het wetsvoorstel tot wijziging van de Wwft. Dit wordt de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden genoemd.⁷⁷ Een reden hiervoor is dat de implementatie van deze bepalingen hoofdzakelijk een wijziging van de Handelsregisterwet 2007 vereist. Tegelijkertijd vergt dit ook een aanpassing van ICT infrastructuur. Op 6 april 2018 heeft de Minister van Financiën een aangepast concept Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 gepubliceerd.⁷⁸ Het Uitvoeringsbesluit bevat een nieuwe omschrijving van het begrip UBO van juridische entiteiten. Bij de totstandkoming van het UBO-register zal worden aangesloten bij de uitwerking van het begrip UBO in het Uitvoeringsbesluit. Het Uitvoeringsbesluit is aangeboden aan de Eerste Kamer en de Tweede Kamer in het kader van een zogenoemde voorhangprocedure.⁷⁹ In Nederland wordt het UBO-register dus uitgewerkt door in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel op te nemen wie de UBO is van een onderneming of een rechtspersoon. Doel van het UBO-register is tegen te gaan dat ondernemingen en rechtspersonen worden gebruikt voor het versluieren van de herkomst van opbrengsten uit misdrijven.⁸⁰

Het concept Uitvoeringsbesluit Wwft geeft meer invulling aan het UBO-register en aan het begrip UBO. Er komt géén afzonderlijk UBO-register, maar de UBO-informatie zal onderdeel worden van de gegevens in het Handelsregister. Om het niet nog ingewikkelder te maken, zal echter de ingeburgerde term 'UBO-register' nog steeds gelden.⁸¹ Het wetsvoorstel om het UBO-register te implementeren wordt voor de zomer 2018 verwacht. In dit wetsvoorstel zal worden opgenomen voor welke entiteiten UBO-gegevens moeten worden geregistreerd. Dat zullen waarschijnlijk de hierna te noemen categorieën van juridische entiteiten zijn, maar niks is nog zeker.

In zijn algemeenheid is het uitgangspunt dat iedere entiteit die in het conceptbesluit zal voorkomen een of meer UBO's heeft. Er zijn drie typen UBO's namelijk de economische gerechtigde-UBO en de zeggenschaps-UBO. Het derde type is de zogenaamde pseudo-UBO. Indien er geen echte UBO naar voren komt, dan zal een natuurlijk persoon die tot het hoger leidinggevende personeel behoort als pseudo-UBO gelden. Er worden vijf categorieën van juridische entiteiten onderscheiden, die een eigen specifiek en gewijzigd UBO-begrip hanteren.⁸² In hoofdstuk 4 is een tabel met het overzicht van vijf verschillende entiteiten te vinden. Deze tabel laat zien hoe het begrip UBO ten opzichte van de oude definitie is gewijzigd. Ook laat deze tabel zien wie de UBO is van de desbetreffende onderneming of rechtspersoon op grond van de Uitvoeringsbesluit Wwft 2018.

⁷⁶ Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, p.11 (MvT).

⁷⁷ Kamerstukken II 2017/18, 34808, 17, p. 2 en p. 9 (Kamerbrief).

⁷⁸ De Waard-Preller & Buma 2018, p. 1.

⁷⁹ De Waard-Preller & Buma 2018, p. 1.

⁸⁰ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 2 (MvT).

⁸¹ meijburg.nl (zoek op *ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018*).

⁸² meijburg.nl (zoek op *ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018*).

4.4 Toetsing regeldruk Uitvoeringsbesluit Wwft 2018

Op onderdelen brengt het onderhavige besluit gevolgen met zich mee voor de regeldruk voor het bedrijfsleven. Het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 is op 6 februari 2018 aan het adviescollege toetsing regeldruk voorgelegd. Op 7 mei 2018 heeft ATR advies gegeven inzake het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018.⁸³ In het advies heeft ATR geconstateerd dat sommige gevolgen voor de regeldruk niet geheel bekend en in beeld zijn gebracht.

Na het invoeren van de nieuwe Wwft zal het niet meer mogelijk zijn om in bepaalde gevallen te kunnen volstaan met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek. Hierdoor neemt de regeldruk voor financiële instellingen toe. In plaats van het benoemen van de omstandigheden die een vereenvoudigd cliëntenonderzoek toestaan, komt dus de nieuwe verplichting dat een risicoanalyse ten grondslag moet liggen aan het cliëntenonderzoek.⁸⁴ Doordat de risicofactoren deels overeenkomen met de omstandigheden die in het voorgaande besluit voor een vereenvoudigd cliëntenonderzoek golden, sluit de aanvulling van de nieuwe bepaling naar het oordeel van het college goed aan bij de bestaande werkwijze. Met dit uitgangspunt is deze werkwijze voor financiële instellingen goed werkbaar. Verder vindt het Adviescollege het onjuist wat er in de nota van toelichting bij de Uitvoeringsbesluit Wwft vermeld staat over de administratieve lasten. De nota van toelichting stelt dat er namelijk geen gevolgen zijn voor de administratieve lasten. Het is volgens het Adviescollege onjuist omdat de regeldruk als gevolg van de meldingsplicht voor ongebruikelijke transacties toeneemt. De kosten van de bijkomende verplichtingen zijn wel in beeld gebracht, maar daarbij is niet berekend hoe vaak die verplichte handelingen zullen moeten worden uitgevoerd. Het college stelt dat hoewel die kennis niet vooraf bekend kan zijn, het wel mogelijk is om een inschatting van de omvang te maken.⁸⁵ In de gevallen waarin een instelling desalniettemin aanvullende cliëntenonderzoeksmaatregelen moet nemen als gevolg van de wijzigingen, worden de kosten die daarmee gemoeid zijn geschat op € 74,- per cliënt. Hierbij is uitgegaan van een uurtarief van € 37,- en een tijdsbesteding van twee uur per cliënt voor het uitvoeren van een risicoanalyse en het nemen van de cliëntenonderzoeksmaatregelen. Ook wordt hierbij rekening gehouden met het feit dat bij de instelling al een deel van de informatie van de cliënt reeds bekend en beschikbaar is. In het Uitvoeringsbesluit is er uitgegaan van een totaal van 10.000 tot 30.000 cliënten, waarbij de regeldruk als gevolg van de wijzigingen geschat wordt op € 740.000,- tot € 2.220.000,-.⁸⁶

Doordat het binnenkort ook verplicht wordt om bestuurders van een internationale organisatie, personen die een gelijkwaardige functie hebben bij een internationale organisatie en leden van bestuurslichamen van politieke partijen als PEP's aan te merken, zal er vaker en in meer gevallen het verscherpt cliëntenonderzoek plaats moeten vinden. Dit zal op grond van het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 naar schatting € 104,- per PEP aan eenmalige kosten betekenen. Bij deze inschatting wordt ervan uitgegaan dat het nemen van de maatregelen gemiddeld 2 uur in beslag neemt voor een medewerker van een instelling. Hierbij wordt vervolgens uitgegaan van een gemiddeld uurtarief van € 37,-. Een lid van het hoger leidinggevend personeel van een instelling zal hierbij betrokken moeten zijn. Hij of zij moet een toestemming geven voor het aangaan of voortzetten van een zakelijke relatie of incidentele transactie met een PEP. In zo'n geval wordt uitgegaan van een uurtarief van € 91,- en een gemiddelde tijdsbesteding van ongeveer twintig minuten. Doordat het op voorhand onduidelijk is hoeveel producten of diensten PEP's afnemen bij de Wwft plichtige instellingen, zijn de totale kosten van de wijziging van het begrip van PEP niet kwantificeerbaar.⁸⁷

⁸³ ellentimmer.wordpress.com (zoek op *adviescollege toetsing regeldruk over uitvoeringsbesluit Wwft*).

⁸⁴ Doelder & Elmas 2016, p. 225 en 237.

⁸⁵ ellentimmer.wordpress.com (zoek op *adviescollege toetsing regeldruk over uitvoeringsbesluit Wwft*).

⁸⁶ Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 26.

⁸⁷ Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 26.

De wijziging van het UBO-begrip brengt ook gevolgen omtrent de regeldruk met zich mee. Zo zal de wijziging ertoe leiden dat een instelling in het kader van haar cliëntenonderzoek meer cliënten dan voorheen als UBO moet identificeren. In die gevallen moet een instelling dan ook redelijke maatregelen nemen om de identiteit van de UBO te verifiëren. Aan kosten zal dit aan schatting € 74,- per UBO met zich brengen, waarbij uitgegaan is van een tijdsbesteding van twee uur en een gemiddeld uurtarief van € 37,-. Net als bij PEP's is het van tevoren niet bekend hoeveel producten of diensten door juridische entiteiten bij de Wwft plichtige instellingen worden afgenomen, zijn de totale kosten van de wijzigingen in het begrip UBO niet kwantificeerbaar.⁸⁸ Alle informatie die hiermee verkregen wordt, dient op grond van artikel 33 Wwft te worden bewaard.

Als laatste kunnen de wijzigingen van de indicatoren in de bijlage bij het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 tot gevolg hebben dat er vaker en in meer gevallen een ongebruikelijke transactie zal moeten worden gemeld. Een ongebruikelijke transactie moet bij de FIU-Nederland gemeld worden. De kosten die met het melden van een ongebruikelijke transacties gemaakt worden, worden op € 37,- geschat. Deze kosten zouden te maken hebben met een tijdsbesteding van een uur voor het melden van een ongebruikelijke transactie en een uurtarief van € 37,-.⁸⁹ In het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 staat aangegeven dat uit een navraag bij de FIU-Nederland is gebleken dat er in ieder geval een toename wordt verwacht van het aantal meldingen door personen die in goederen handelen en daarbij contante betalingen doen of ontvangen van € 10.000,-.⁹⁰

⁸⁸ Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 26 en 27.

⁸⁹ Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 27.

⁹⁰ Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 40.

Hoofdstuk 5 Welke verplichtingen krijgt de notaris in het kader van de nieuwe UBO-wetgeving?

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet welke nieuwe verplichtingen, gelet op het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018, de Vierde anti-witwasrichtlijn met zich meebrengt. In hoofdstuk 2 is door middel van een praktijkonderzoek, naar de reeds bestaande dossiers, een onderzoek gedaan naar hoe Meewis Notarissen de UBO in de afgelopen jaren, maar ook in 2018 heeft onderzocht. In paragraaf 4.1 wordt een overzicht met een aantal juridische entiteiten weergegeven, waarbij aan de hand van het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 en de Vierde anti-witwasrichtlijn uitgelegd wordt hoe het nieuw onderzoek naar de UBO tot stand zou moeten komen, met daarbij de wijzigingen die binnenkort in werking zullen treden. In paragraaf 4.2 worden nog andere voorbeelden van de gewijzigde verplichtingen voor Meewis Notarissen weergegeven. Paragraaf 4.3 beschrijft tot slot de uitkomsten van de interviews met een notaris en een notarieel medewerkster van Meewis Notarissen.

5.1 Nieuw onderzoek naar de UBO

Voorgesteld wordt om ondernemingen en rechtspersonen die nu al in het Handelsregister op grond van artikel 5 en artikel 6 van de Handelsregisterwet moeten worden opgenomen de verplichting op te leggen om bepaalde gegevens over hun UBO's te registreren in het Handelsregister. Dit onderdeel van het Handelsregister wordt door de meeste mensen ook wel het UBO-register genoemd.⁹¹ Voor een eenmanszaak, publiekrechtelijke rechtspersonen, vereniging van eigenaren en historische rechtspersonen is er echter een uitzondering gemaakt. Op dit moment moet nog worden onderzocht of de UBO-registratie ook moet gelden bij een fonds voor gemene rekening. Nieuw is dat ook een kerkgenootschap een UBO heeft.⁹² Onder de huidige Wwft is het identificeren van de UBO wel verplicht. Verifiëren van de UBO is onder de huidige Wwft alleen nodig als het risico op witwassen of financieren van terrorisme, of een onjuiste identiteit daartoe de aanleiding geeft. Volgens de Vierde anti-witwasrichtlijn moeten voortaan alle UBO's geverifieerd worden.⁹³

De onderstaande tabel geeft het overzicht van vijf verschillende entiteiten weer. Deze tabel laat nogmaals overzichtelijk te zien hoe het begrip UBO ten opzichte van de oude definitie is gewijzigd. Ook laat deze tabel zien wie de UBO is van de desbetreffende onderneming of rechtspersoon. De onderstaande tabel is gemaakt aan de hand van het Uitvoeringsbesluit Wwft.⁹⁴

Entiteit	Wie is de UBO
B.V. en N.V.	Voor een rechtspersonen zijn de oude regels van de Wwft, het hebben van een belang van meer dan 25% of het hebben van zeggenschap aangevuld. In de oude Wwft kon soms voorkomen dat er geen UBO aangewezen hoefde te worden. Bijvoorbeeld wanneer er 5 aandeelhouders waren met ieder een gelijk belang. In het Uitvoeringsbesluit Wwft staat aangegeven dat dan de natuurlijke personen die behoren tot het leidinggevend personeel als UBO moeten worden aangemerkt. Binnen een B.V. of een N.V. is de UBO:

⁹¹ fullfinance.nl (zoek op *Wwft en het cliëntonderzoek in 2018 – deel 1*).

⁹² meijburg.nl (zoek op *ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018*).

⁹³ Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, p.16 (NV I).

⁹⁴ Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 29 en 30.

	- de natuurlijk persoon die (in)direct eigenaar is van of zeggenschap heeft over de B.V. of N.V. via het direct of indirect houden van meer dan 25% van de aandelen, van de stemrechten of van het eigendomsbelang in de vennootschap, met inbegrip van het houden van toonderaandelen of andere middelen. Daaronder wordt onder meer begrepen de consolidatievoorwaarden als bedoeld in art. 2:406 BW of een aandeelhoudersovereenkomst; - indien een twijfel bestaat over de vraag welke natuurlijk persoon als UBO moet worden gekwalificeerd, dan wordt een natuurlijk persoon die tot het hoger leidinggevende personeel van een onderneming of een rechtspersoon behoort als een pseudo-UBO gekwalificeerd. Voor de Wwft worden B.V.'s en N.V.'s gelijk gesteld. Meestal zal dus de aandeelhouder die meer dan 25% van de aandelen bezit als UBO gelden. Ook is op grond van het Uitvoeringsbesluit Wwft duidelijk dat ook een certificaathouder als een UBO kan worden gezien. Dat is mogelijk mits die natuurlijk persoon bijzondere aandelen bezit of via bijzondere aandeelhoudersafspraken gerechtigd is tot meer dan 25% van de waarde van de vennootschap of meer dan 25% zeggenschap. Voor beursvennootschappen en 100% dochtermaatschappijen van beursfondsen is er een uitzondering gemaakt. Dit omdat zij de grote aandeelhouders al moeten registreren, waardoor zij geen UBO hebben in de zin van het Uitvoeringsbesluit Wwft.
Kerkgenootschappen	Een UBO van een kerkgenootschap is nieuw. De UBO van een kerkgenootschap is de natuurlijk persoon die bij ontbinding van het kerkgenootschap als rechtsopvolger in het statuut van het kerkgenootschap is genoemd. Is deze echter niet te achterhalen, dan is de natuurlijk persoon die als bestuurder staat vermeld in een eigen statuut of in de documenten van de kerkelijke organisatie als UBO aan te merken.
Overige rechtspersonen waaronder stichtingen en verenigingen	In het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 is daar een verandering in gekomen. Stichtingen worden, tezamen met verenigingen, onderlinge waarborgmaatschappijen en coöperaties tot de 'overige rechtspersonen' gerekend. Onder de huidige Wwft is er eigenlijk nooit een UBO binnen een vereniging. Dit is dan ook gebleken uit het praktijkonderzoek dat ik tijdens mijn afstudeerstage heb verricht. De resultaten hiervan zijn in een tabel in hoofdstuk 2, paragraaf 2.3 terug te

	vinden. In het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 worden de bestuurders en de oprichters aangemerkt als UBO van de stichting. Dat betekent in de praktijk dat wanneer Meewis Notarissen een stichting als cliënt heeft, moet zij volgens het Uitvoeringsbesluit Wwft alle bestuurders en de oprichters verifiëren. Zowel bij de stichtingen als bij verenigingen is een natuurlijk persoon die uiteindelijke eigenaar is of zeggenschap heeft over de rechtspersoon via het direct of indirect houden van meer dan 25% van het eigendomsbelang als de UBO aan te merken. Als de UBO kan ook worden aangemerkt: - degene die meer dan 25% van de stemmen bij besluitvorming over de wijziging van de statuten van de rechtspersoon kan uitoefenen; of - degene die de feitelijke zeggenschap heeft. Is de UBO echter niet te achterhalen, dan wordt de natuurlijk persoon die tot het hoger leidinggevend personeel van de rechtspersoon behoort als een pseudo-UBO aangemerkt.
Personenvennootschappen	Een V.O.F., maatschap, C.V. of een rederij heeft als UBO: - de natuurlijk persoon die de uiteindelijke eigendom of zeggenschap heeft van meer dan 25% van de personenvennootschap; - of degene die de feitelijke zeggenschap kan uitoefenen. In geval de UBO niet kan worden achterhaald, geldt als pseudo-UBO: - de natuurlijk persoon die tot een hoger leidinggevend functie van de personenvennootschap behoort. Daaronder kunnen worden begrepen: de beherende vennoten van een C.V., vennoten van een V.O.F. en de maten van een maatschap.
Trusts	Trusts zijn rechtsfiguren die vooral in Angelsaksische landen voorkomen. In Nederland zal deze figuur vrijwel nooit gevestigd zijn. De UBO's van trusts zullen dus nooit in het Nederlandse UBO-register zouden voorkomen. Wel kunnen zij in buitenlandse UBO-registers voorkomen.

Bovenstaande tabel bevat de nieuwe en gewijzigde informatie ten opzichte van de huidige regels van de Wwft. Om het begrip pseudo-UBO te kunnen verduidelijken wordt nog een uitleg gegeven over het begrip 'het hoger leidinggevend personeel'. Op grond van de Wwft wordt tot het hoger leidinggevend personeel gerekend:

- de dagelijks beleidsbepalers;
- de leidinggevendenden die binnen een instelling verantwoordelijk zijn voor natuurlijke personen wier werkzaamheden van invloed zijn op de blootstelling van een instelling aan

de risico's van witwassen en het financieren van terrorisme.

Deze begripsomschrijving sluit aan bij de functie van het hoger leidinggevend personeel die onder de reikwijdte van de Wwft valt. Het is echter niet één op één toepasbaar bij het identificeren van de UBO van een juridische entiteit. Om die reden is, in afwijking van de begripsomschrijving in artikel 1 van de Wwft, bepaald dat ten behoeve van het identificeren van de UBO van een juridische entiteit onder het hoger leidinggevend personeel het statutair bestuur moet worden verstaan.⁹⁵ Personenvennootschappen kennen geen statutair bestuurders. Daarom dienen in dit geval de vennoten tot het hoger leidinggevend personeel te worden gerekend. Tot slot is er door verschillende respondenten toe opgeroepen om in de wet- en regelgeving met betrekking tot de centrale registratie van UBO-informatie zoveel mogelijk een gelijklopende begripsomschrijving te hanteren als in de Wwft.

5.2 Andere aangescherpte verplichtingen voor de notaris

In deze paragraaf worden de in paragraaf 4.1 nog niet genoemde verplichtingen besproken.

5.2.1 Een risicogebaseerde aanpak/schriftelijk risicoprofiel

De risicogebaseerde aanpak in de Vierde anti-witwasrichtlijn brengt met zich mee dat de instellingen dienen te beschikken over een schriftelijk risicoprofiel. Dit is een beleidsdocument dat anders ook wel een individuele risicobeoordeling wordt genoemd. Dit beleidsdocument bevat een schriftelijke vastlegging van de inventarisatie van de risico's die de instelling loopt op het gebied van witwassen en financieren van terrorisme. Verder bevat het document een beschrijving van de beheersingsmaatregelen en de wijze waarop die toetsing van de risico's plaatsvindt.⁹⁶ Bij de beoordeling van de risico's moet de instelling onder meer rekening houden met de cliënten, de landen, geografische regio's waar de instelling werkzaam is en producten of diensten die ze aanbieden.⁹⁷ De nieuwe bepalingen voor risicobeoordeling hebben dus een dwingend karakter dan de huidige normen.

5.2.2 Cliëntenonderzoek algemeen

Na de inwerkingtreding van de aangepaste Wwft zal Meewis Notarissen moeten nagaan of de reeds bestaande dossiers voldoen aan de vereisten die met het aankomende Wwft worden geïntroduceerd. Logisch is dat dit tot aanvullende maatregelen zal leiden, die nodig zijn om de kennis van Meewis Notarissen over hun cliënten en hun UBO's te verbeteren. Op risicogebaseerde wijze kan aan de herbeoordeling invulling worden gegeven. In bepaalde gevallen zal de al verkregen informatie waarover Meewis Notarissen beschikt reeds voldoende zijn om aan de nieuwe verplichtingen in het kader van het cliëntenonderzoek te kunnen voldoen. Soms zal er in beperkte gevallen alleen een kleine aanvulling van de beschikbare gegevens over een cliënt moeten worden gegeven. In de gevallen waarin dat echter niet zo is, zal een volledige herbeoordeling van het cliëntendossier tot aanvullende werkzaamheden moeten leiden. Uitgangspunt zijn cliëntendossiers die tot nu toe aan de vereisten van de huidige Wwft voldoen, zodat aanvullende werkzaamheden slechts noodzakelijk zijn ten aanzien van de wijzigingen die het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 met zich brengt. De aanvullende werkzaamheden kunnen zijn:

- een nieuwe risicobeoordeling ten aanzien van de cliënt;
- het opvragen van aanvullende informatie bij de cliënt zelf;
- het controleren of een cliënt als PEP moet worden gezien;
- de vastlegging van de verkregen gegevens.⁹⁸

⁹⁵ Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 29.

⁹⁶ *Wetgeving Financiële Markten Wijziging Wwft*, 2018, p. 102.

⁹⁷ afm.nl (zoek op *aangepaste Wwft*).

⁹⁸ Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, par. 5.1.5 (MvT).

In de Memorie van toelichting wordt een dergelijke herbeoordeling van een cliëntendossier ingeschat op gemiddeld vier uur. Dit leidt vervolgens tot een gemiddeld bedrag van € 148,- voor de herbeoordeling van een cliëntendossier.⁹⁹

Het wetsvoorstel van de Wwft voegt een nieuw lid toe aan artikel 3 Wwft. Op basis hiervan moet het cliëntenonderzoek aantoonbaar zijn afgestemd op de relevante risico's. Dit brengt met zich mee dat Meewis Notarissen in een cliëntdossier niet alleen met vermelding van een risicoclassificatie laag, middel of hoog kan volstaan. Er moet per cliënt worden vastgelegd aan de hand van welke specifieke regels en/of criteria voor een bepaalde risicoclassificatie is gekozen. In de bijlage I bij de Vierde anti-witwasrichtlijn zijn bepaalde lijsten opgenomen die de risico variabelen beschrijven. In de tweede bijlage van de richtlijn zijn voorbeelden opgesomd van risico verlagende factoren en tot slot zijn in bijlage III van de richtlijn voorbeelden te vinden van risico verhogende factoren.¹⁰⁰

5.2.3 Vereenvoudigd cliëntenonderzoek

De Vierde anti-witwasrichtlijn laat, anders dan de Derde anti-witwasrichtlijn, geen ruimte meer open voor het opsommen van gevallen waarin vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan plaatsvinden. Na de inwerkingtreding van de nieuwe Wwft zal Meewis Notarissen, op grond van een risicobeoordeling voorafgaand aan het aangaan van een zakelijke relatie of het verrichten van een incidentele transactie, dienen vast te stellen of met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan worden volstaan.¹⁰¹ De bepalingen die deel uitmaakten van het Uitvoeringsbesluit Wwft, waarin verwezen wordt naar cliënten waarnaar in alle gevallen vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan worden verricht, zullen komen te vervallen. In plaats daarvan zou Meewis Notarissen op grond van artikel 6 Wwft de risicofactoren in bijlage II bij de Vierde anti-witwasrichtlijn in acht moeten nemen. Dit om te beoordelen of sprake is van een lager risico op witwassen en financieren van terrorisme dat een vereenvoudigd cliëntenonderzoek rechtvaardigt. De risicovariabelen die ten grondslag behoren te liggen aan een risicobeoordeling bestaan uit drie pijlers, namelijk de cliëntgebonden risicofactoren, product-, dienst-, transactie- of leveringskanaal gebonden risicofactoren en geografische risicofactoren. Meewis Notarissen behoort zelf de risicovariabelen inzichtelijk te maken en te beoordelen. Dit zal Meewis Notarissen meer flexibiliteit bieden.¹⁰²

5.2.4 Verscherpt cliëntenonderzoek

In aanvulling op zakelijke relaties of transacties die een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich meebrengen worden drie gevallen genoemd die per definitie verscherpt cliëntenonderzoek vereisen, namelijk:

- zakelijke relaties woonachtig of gevestigd in hoog risicojurisdicties;
- PEP's;
- correspondent bankrelaties.

In de Wwft zijn deze gevallen thans opgenomen. Wat opvallend is dat de Anti-witwasrichtlijn het fysiek niet aanwezig zijn van een zakelijke relatie voor identificatie, niet langer als geval benoemd dat op voorhand verscherpt cliëntenonderzoek vereist. Dit is komen te vervallen.¹⁰³

5.2.5 UBO-verklaring

Om de uiteindelijk belanghebbende te achterhalen, moet Meewis Notarissen haar cliënten om een UBO-verklaring vragen. Deze verklaring is in het leven geroepen om te voorkomen dat natuurlijke personen, met kwade bedoelingen, zoals het witwassen van

⁹⁹ Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, par. 5.1.5. (MvT).

¹⁰⁰ Wetgeving Financiële Markten Wijziging Wwft, 2018, p. 102.

¹⁰¹ extendum.nl (zoek op nieuwe Wwft).

¹⁰² Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 25 en 26.

¹⁰³ Besluit nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), p. 27.

geld, zich kunnen verschuilen achter een onderneming of een rechtspersoon. De UBO-verklaring moet door de UBO ingevuld en ondertekend worden.¹⁰⁴

5.3 Interviews

Het door mij opgestelde interview bestaat uit twee onderdelen. Het eerste gedeelte van het interview is opgenomen in hoofdstuk 2 omdat het eerste gedeelte betrekking heeft op de huidige Wwft. Het tweede gedeelte van het interview heeft betrekking op de aankomende en aangepaste Wwft, waaronder ook de nieuwe UBO-definitie, en wordt in deze paragraaf besproken. De vragen die in het interview geformuleerd zijn, hebben als doel erachter te komen of de notarissen en de medewerkers van Meewis Notarissen op de hoogte zijn van de aankomende wijzigingen die het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 en de Vierde anti-witwasrichtlijn met zich brengen. Uit het interview met mevrouw J. Botden, medewerkster bij Meewis Notarissen is gebleken dat zij op de hoogte is van de aankomende UBO-regeling. Naar haar mening brengt de nieuwe UBO-regeling met zich mee dat er voor elke rechtspersoon een UBO-verklaring nodig zou zijn en dus ook bij elk bedrijf aanwezig moet zijn. Dit zal voor Meewis Notarissen betekenen dat ze de UBO-verklaring rechtstreeks bij de betreffende onderneming of rechtspersoon zouden kunnen opvragen. Mevrouw J. Botden gaf daarnaast aan dat er op het kantoor ook een UBO-verklaring opgesteld is, zodat de bedrijven die zelf niet over een UBO-verklaring beschikken, deze op kantoor kunnen ondertekenen. De door mevrouw J. Botden opgestelde verklaring is in bijlage 3 te vinden. Het is mevrouw J. Botden tot nu toe maar een keer overkomen dat een cliënt zelf een UBO-verklaring op het kantoor had afgegeven. De andere cliënten hebben de verklaringen op het kantoor getekend. Bij het opstellen van de UBO-verklaring heeft mevrouw Botden gebruik gemaakt van de informatie van de betreffende cliënt die op het uittreksel van de Kamer van Koophandel stond. Ook aan de hand van een aandelhoudersregister kon mevrouw Botden zien hoeveel aandelen een persoon bezat, zodat ze het procentueel kon berekenen. Uit het interview kan ook worden vastgesteld dat Meewis Notarissen aan haar bewaarplicht voldoet. Alle UBO-verklaringen die aangevraagd of op het kantoor getekend zijn, worden in een afzonderlijke map op het kantoor bewaard.

Ook heeft mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo, die als een notaris werkzaam is, de actualiteiten omtrent de aankomende UBO-regeling goed voor ogen. Mevrouw Gijzen-van Mierlo heeft al een aantal malen bij niet bekende relaties om een UBO-verklaring verzocht. Op de vraag of het verrichten van een onderzoek naar de UBO veel tijd en spanning oplevert, geeft mevrouw Gijzen-van Mierlo het volgende antwoord op: *'Nee, doordat we met vaste relaties werken is een onderzoek naar de UBO vaak niet nodig. Bij nieuwe cliënten natuurlijk wel. Het verrichten van een onderzoek naar de UBO kost tijd, vooral de uitleg daarvan bij de cliënt. Omdat veel cliënten met accountants werken, wordt de vraag ook wel bij de accountant gelegd.'* Op grond van de uitspraak van de rechtbank Rotterdam, daterend op 23 juni 2016, is echter bepaald dat de Wwft geen uitzonderingen kent voor de situaties wanneer een cliënt een bekende of zelfs een familielid is van de notaris. In onderhavige uitspraak heeft de eiser artikel 3 Wwft overtreden, doordat eiser in vier van de vijf onderzochte dossiers niet beschikte over een kopie van het identiteitsbewijs of de benodigde verificatiegegevens van de UBO. Daarvoor heeft ze een boete van € 1.500, gekregen. Concluderend kan worden vastgesteld dat Meewis Notarissen altijd en dus zelfs bij bekende relaties een onderzoek naar de UBO moet verrichten.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Linck 2017.

¹⁰⁵ ECLI:NL:RBROT:2016:4630.

Hoofdstuk 6 Welke gegevens van de UBO worden in het UBO-register zichtbaar gemaakt, en voor wie worden deze gegevens toegankelijk?

De Vierde anti-witwasrichtlijn wordt aangepast. De wijzigingsrichtlijn voorziet onder andere in verplichte openbaarheid van een deel van de UBO-informatie. Hoofdstuk 5 geeft antwoord op de vraag welke UBO-informatie in het UBO-register zichtbaar wordt gemaakt, en voor wie ze toegankelijk zouden zijn. Paragraaf 5.1 beschrijft de achterliggende gedachte van een UBO-register. In paragraaf 5.2 wordt de inhoud van de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van de meest relevante onderdelen besproken. In paragraaf 5.3 wordt vervolgens weergegeven welke informatie van een UBO in het register geregistreerd moet worden, en welke van deze gegevens zichtbaar worden gemaakt. Tot slot zal in paragraaf 5.3 de toegankelijkheid van deze informatie besproken worden.

6.1 Achterliggende gedachte en ontwikkelingen UBO-register

Op grond van de Vierde anti-witwasrichtlijn, en dan met name artikel 30 en artikel 31 zijn lidstaten verplicht om over een UBO-register te beschikken.¹⁰⁶ In het UBO-register wordt de informatie van de UBO's geregistreerd. Op 19 december 2017 heeft de Europese Commissie een amendement gepubliceerd om de Vierde anti-witwasrichtlijn aan te passen.¹⁰⁷ Daarin zijn regels opgenomen voor het UBO-register. In Nederland wordt het UBO-register uitgewerkt door in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel op te nemen wie als de UBO van een rechtspersoon of een onderneming aangemerkt wordt. Daarnaast is het ook handig om te weten dat het UBO-register via een apart wetgevingstraject ingevoerd wordt, anders ook wel de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden genoemd.

Op 25 april 2018 is het door de minister bekend gemaakt dat de implementatie van het UBO-register uitgesteld wordt en dus pas in de loop van 2019 in werking zal treden.¹⁰⁸ Dit blijkt uit een brief van 20 april 2018 van minister van Financiën Wopke Hoekstra aan de Tweede Kamer en hangt samen met wijziging van de Vierde anti-witwasrichtlijn. De aanleiding hiervoor is dat het Europees Parlement op 19 april 2018 instemde met overweldigende meerderheid met het voorstel voor aanpassing van de wijzigingsrichtlijn, in welke richtlijn het zogenoemde UBO-register is opgenomen.¹⁰⁹ De wijzigingsrichtlijn waarover het Europees Parlement op 19 april heeft gestemd, voorziet onder andere in verplichte openbaarheid van een deel van de UBO-informatie. Binnen achttien maanden na publicatie in het officiële mededelingenblad van de Europese Unie dient de aanpassing te worden geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving.¹¹⁰ Het conceptwetsvoorstel zal dus naar verwachting nog voor de zomer van 2018 aan de Autoriteit Persoonsgegevens worden voorgelegd.¹¹¹ Indiening bij de Tweede Kamer is, na advies van de Raad van State, voorzien begin 2019.¹¹²

De registratie van accurate en actuele informatie over UBO's dient als doel om bij te dragen aan het bereiken van meer transparantie over UBO's van vennootschappen en andere juridische entiteiten. Dit in het licht van de bescherming van de integriteit van het financieel stelsel tegen het witwassen en financieren van terrorisme en daarmee verband houdende basisdelicten, zoals corruptie of fiscale misdrijven. Door UBO-informatie meer transparant te maken, kan het opsporen van geldstromen van criminelen worden

¹⁰⁶ Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, p.4 (MvT).

¹⁰⁷ accountancyvanmorgen.nl (zoek op *ontwikkelingen rondom UBO register*).

¹⁰⁸ Kamerstukken II 2017/18, 34808, 17, hfdst. 2 (Kamerbrief).

¹⁰⁹ meijburg.nl (zoek op *implementatie UBO register uitgesteld*).

¹¹⁰ meijburg.nl (zoek op *implementatie UBO register uitgesteld*).

¹¹¹ meijburg.nl (zoek op *wetsvoorstel implementatie UBO-register ter consultatie openbaar gemaakt*).

¹¹² meijburg.nl (zoek op *implementatie UBO register uitgesteld*).

vergemakkelijkt en het misbruik van vennootschappen en andere juridische entiteiten beter worden tegen gegaan.¹¹³ Ondanks de opgelopen vertraging van de implementatie van het Nederlandse UBO-register, zijn de contouren van het UBO-register echter al wel helder. Ook is al nagenoeg geheel duidelijk wie als UBO van de verschillende juridische entiteiten moet worden aangemerkt.

6.2 Inhoud implementatie registratie uiteindelijk belanghebbenden

Deze paragraaf geeft een weergave van de meest relevante onderdelen van de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden weer. Er worden echter alleen de onderdelen besproken die van belang zijn om het onderwerp omtrent het UBO-register beter te begrijpen en die tevens voor Meewis Notarissen van toepassing worden geacht. Het doel hiervan is de duidelijkheid te verkrijgen over de aankomende nieuwe verplichting voor Meewis Notarissen. Het onderdeel over de UBO-informatie en over de toegankelijkheid van het UBO-register, wordt afzonderlijk in twee aparte paragrafen besproken.

6.2.1 Wijziging Handelsregisterwet 2007

Op dit moment zijn de volgende gegevens over Nederlandse ondernemingen en rechtspersonen in het Handelsregister opgenomen:

- de naam en het adres;
- indien aanwezig: telefoonnummer, faxnummer, e-mailadres, internetadres, correspondentieadres;
- de gegevens van vestigingen;
- functionarissen en tekenbevoegden;
- bij faillissement, de curator;
- het aantal medewerkers, inclusief eigenaar en meewerkende familieleden. Deze informatie wordt gepubliceerd in het Handelsregister, zodat ondernemers en particulieren kunnen achterhalen met wie ze zaken doen. Dit kan namelijk de rechtszekerheid in het handelsverkeer bevorderen. Daarnaast kan ook de overheid gebruik maken van de informatie die in het Handelsregister staat.¹¹⁴

In Nederland wordt het UBO-register uitgewerkt door in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel de UBO van een rechtspersoon of een onderneming te registreren. De Handelsregisterwet 2007 voorziet in bepalingen over de instelling en het beheer van het Handelsregister. Het Handelsregister heeft een functie van een basisregister van de overheid voor informatie over ondernemingen en rechtspersonen. Op grond van artikel 30 lid 3 en overweging 14 van de Vierde anti-witwasrichtlijn wordt voor de lidstaten verduidelijkt dat ze gebruik kunnen maken van het Handelsregister of een ander openbaar register, nu ze de UBO-informatie in een centraal register moeten houden.¹¹⁵ Voorgesteld wordt om de UBO-informatie op te nemen in het Handelsregister. Dit omdat de UBO-informatie de rechtspersonen en ondernemingen betreft die al zijn of nog dienen te worden opgenomen in het Handelsregister. Hierdoor worden de uitvoeringslasten die hiermee gemoeid zijn beperkt. Artikel 2:180 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de bestuurders verplicht zijn de vennootschap te doen inschrijven in het Handelsregister. Ook dienen ze een authentiek afschrift van de akte van oprichting en van de daaraan ingevolge artikel 2:204 gehechte stukken neer te leggen ten kantore van het Handelsregister.¹¹⁶ Lid 2 van artikel 2:180 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt vervolgens dat de bestuurders naast de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk zijn voor elke tijdens hun bestuur verrichte rechtshandeling, waardoor de vennootschap wordt verbonden in het

¹¹³ *Wetgeving Financiële Markten Wijziging Wwft*, 2018, p.104.

¹¹⁴ kvk.nl (zoek op *wat staat er in het handelsregister*).

¹¹⁵ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p.7 (MvT).

¹¹⁶ Nierop, CMS Law Taks, *'Consultatie Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden'*, p.5.

tijdvak voordat de opgave ter eerste inschrijving in het Handelsregister, vergezeld van de neer te leggen afschriften, is geschied.¹¹⁷

6.2.2 Uitbreiding UBO-definitie

Om UBO-gegevens te registreren, is het van belang om een definitie te kennen aan de hand waarvan kan worden bepaald wie de UBO is. De definitie van de UBO, staande in artikel 1 lid 1 van de Handelsregisterwet 2007, is gebaseerd op de definitie uit artikel 3 lid 6 van de Vierde anti-witwasrichtlijn. Verder zal in het Handelsregisterbesluit 2008 bepaald worden wie voor verschillende typen ondernemingen en rechtspersonen dient te worden aangemerkt als UBO.

6.2.3 Entiteiten waarvan UBO-informatie wordt geregistreerd

De Vierde anti-witwasrichtlijn kent twee regimes voor het registreren van UBO-informatie, namelijk:

- een regime met betrekking tot de UBO's van vennootschappen en andere juridische entiteiten die in Nederland zijn opgericht staande in artikel 30 van de Vierde anti-witwasrichtlijn; en
- een regime met betrekking tot de UBO's van trusts en andere soorten juridische constructies met een soortgelijke structuur en functie als trusts, beheerst door Nederlands recht en met 'fiscale consequenties' staande in artikel 31.¹¹⁸

Eerder in het onderzoek is al vastgesteld dat het Nederlands recht de trust of vergelijkbare constructies niet kent. Dit wetsvoorstel bevat dan ook geen voorziening voor dergelijke trusts en daarmee vergelijkbare juridische constructies. De reikwijdte van het register is ruim en geldt voor UBO's van alle rechtspersonen en ondernemingen met een registratieplicht op grond van de Handelsregisterwet.¹¹⁹ De in artikel 30 lid 1 van de richtlijn genoemde juridische entiteiten komen zo dus ook overeen met de ondernemingen en rechtspersonen die in artikel 5 en artikel 6 van de Handelsregisterwet 2007 genoemd staan. Kort gezegd zijn de volgende ondernemingen en rechtspersonen verplicht tot het registreren van UBO-informatie, namelijk:

- besloten vennootschappen;
- naamloze vennootschappen;
- stichtingen;
- verenigingen met volledige rechtsbevoegdheid;
- verenigingen zonder volledige rechtsbevoegdheid;
- rederijen;
- maatschappen;
- vennootschappen onder firma;
- commanditaire vennootschappen;
- coöperaties;
- onderlinge waarborgmaatschappijen;
- Europees economisch samenwerkingsverbanden;
- Europese naamloze vennootschappen; en
- Europese coöperatieve vennootschappen.¹²⁰

Er wordt nog onderzocht of in aanvulling hierop ook een verplichting tot het registreren van UBO-informatie zou moeten gaan gelden voor fondsen voor gemene rekening.

6.2.4 Meldingsplicht

Op grond van artikel 30 van de Vierde anti-witwasrichtlijn wordt vereist dat de in het centraal register bijgehouden UBO-informatie accuraat en actueel is. Het wordt voorgesteld om aan de verplichting dat de UBO-informatie in het centraal register

¹¹⁷CMS Law Taks, 'Consultatie Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden', p.5.

¹¹⁸ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p.10 (MvT).

¹¹⁹ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p.11 (MvT).

¹²⁰ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p.11 (MvT).

toereikend, accuraat en actueel is, voorts invulling te geven door het instellen van een terugmeldingsplicht voor de Wwft-instellingen. Dit betekent dus dat ook Meewis Notarissen verplicht wordt om melding van een ongebruikelijke transactie bij de FIU-Nederland te doen in het geval zij gereede twijfel hebben over de juistheid van of aan de juistheid van het ontbreken van bepaalde UBO-informatie. De tijd die gemoeid wordt met het doorgeven van UBO-informatie zal op maximaal dertig minuten worden geschat, uitgegaan van een uurtarief van € 37,- euro per uur.¹²¹ Vervolgens worden de instellingen van de Wwft waaronder ook Meewis Notarissen, op grond van de Vierde anti-witwasrichtlijn en artikel 35 van de Wwft, verplicht om te voorzien in procedures om de werknemers mogelijk te maken een overtreding van de Wwft intern te melden. Personeel moet namelijk op de hoogte zijn van wet- en regelgeving en inzicht verkrijgen in het herkennen van ongebruikelijke transacties.¹²²

6.2.5 Handhaving

Op grond van artikel 47 van de Handelsregisterwet 2007 is het verboden te handelen in strijd met dan wel niet te voldoen aan een bij of krachtens deze wet gestelde verplichting tot het doen van een opgave voor inschrijving in het Handelsregister. Dit verbod zal ook betrekking hebben op het doen van opgave voor de inschrijving van UBO-informatie. Zich niet houden aan dit verbod is een economisch delict in de zin van de Wet op de economische delicten. Het Bureau Economische Handhaving is een onderdeel van de Belastingdienst die zich bezig houdt met de opsporing van dit delict en het Openbaar Ministerie met de vervolging ervan.¹²³

6.2.6 Financiële gevolgen en regeldruk

Het UBO-register heeft gevolgen voor onder andere het bedrijfsleven, notariskantoren, bevoegde autoriteiten, toezichthouders en de rijksoverheid. Voor een deel van de ondernemingen en rechtspersonen is de gevraagde UBO-informatie al voorhanden. De kosten zullen in die gevallen bestaan uit het doorgeven van de UBO-informatie aan de beheerder van het register, de Kamer van Koophandel. Het doorgeven van UBO-informatie gebeurt in principe eenmalig, tenzij de UBO-informatie wijzigt. Ingeschat wordt dat het doorgeven van de gevraagde informatie gemiddeld een half uur per onderneming of rechtspersoon zal kosten, uitgegaan van een uurtarief van € 37,- voor administratief personeel. Voor ondernemingen en rechtspersonen die nog niet beschikken over de UBO-informatie, zullen ook de kosten voor het inwinnen van de informatie bestaan. Naar schatting zal het inwinnen en doorgeven van de UBO-informatie gemiddeld anderhalf uur per onderneming of rechtspersoon gemoeid zijn.¹²⁴

6.3 Zichtbaarheid UBO-informatie

In het UBO-register worden twee categorieën van UBO-informatie opgenomen, namelijk de UBO-informatie die openbaar toegankelijk wordt, en UBO-informatie die niet openbaar toegankelijk wordt.¹²⁵ De UBO-gegevens die in ieder geval zichtbaar worden gemaakt zijn: naam, geboortjaar en geboortemaand, nationaliteit, woonplaats en de aard en omvang van het door de UBO gehouden economisch belang en het percentage van dat belang. Deze gegevens worden ook als 'beperkte set gegevens' aangemerkt. Daartegenover worden de UBO-informatie zoals de geboortedag, geboorteplaats en geboorteland, adres, Burgerservicenummer of een buitenlands fiscaal identificatienummer, bewijs verificatie identiteit van de UBO, onderbouwing waarom een persoon de status van UBO heeft en bewijs van de aard en omvang van dat belang niet zichtbaar gemaakt.¹²⁶ De keuze om de bepaalde gegevens van een UBO openbaar te

¹²¹ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 18 t/m 20 (MvT).

¹²² berghauserpontacademy.nl (zoek op *Wwft toepassing in de praktijk advocaten notaris*).

¹²³ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 21 (MvT).

¹²⁴ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 28 (MvT).

¹²⁵ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 11 en 12 (MvT).

¹²⁶ viajuridica.nl (zoek op *UBO register*).

maken, hangt samen met de inschatting welke informatie de bevoegde autoriteiten, de Financiële Inlichtingen Eenheid en meldingsplichtige entiteiten nodig hebben voor de uitvoering van de op hen rustende taken onderscheidenlijk verplichtingen op grond van de Vierde anti-witwasrichtlijn.¹²⁷ Alle UBO-informatie wordt bij de wet aangewezen. De reden hiervoor is om duidelijkheid en overzichtelijkheid te creëren. Datgene aan wie de onderneming toebehoort, ieder der bestuurders van de rechtspersoon of als die er niet zijn, degene die met de dagelijkse leiding is belast, is verplicht tot het doen van de inschrijving van de UBO-informatie.¹²⁸ De opgave van de UBO-informatie moet worden gedaan op het moment van eerste inschrijving van de onderneming of rechtspersoon. Als de onderneming of rechtspersoon al is ingeschreven in het Handelsregister, dan moeten ze een aanvullende opgave doen. De tot opgave verplichte persoon dient de opgaven te doen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat de in het Handelsregister ingeschreven gegevens, waaronder de UBO-informatie, te allen tijde juist en volledig zijn.¹²⁹ De gegevens van de UBO's van eenmanszaken, verenigingen van eigenaren en publiekrechtelijke rechtspersonen worden (vooralsnog) niet in het UBO-register geregistreerd. Entiteiten die zullen worden verplicht om informatie over hun UBO's aan te leveren moeten doorlopend controleren of de door hen verstrekte informatie nog correct is. Het niet, niet juist, niet volledig dan wel niet tijdig aanleveren van informatie betreffende een UBO levert een economisch delict op. UBO's zijn verplicht om hun medewerking aan de informatieaanlevering te verlenen. Daarnaast worden Wwft-meldingsplichtige instellingen zoals banken, accountants, advocaten, notarissen en bepaalde autoriteiten verplicht om onjuiste gegevens over de UBO door te geven bij het register dan wel zelfstandig aan te passen, afhankelijk van hun bevoegdheden.¹³⁰

6.3.1 Rechtsbescherming

De registratie van UBO-informatie en de wijziging van die gegevens geschiedt bij besluit van de Kamer van Koophandel. Dit is ook nu al het geval bij de registratie en wijziging van gegevens in het Handelsregister. Tegen dat besluit staat voor belanghebbenden bezwaar en beroep open conform de Algemene wet bestuursrecht. Met betrekking tot een verzoek door een belanghebbende tot afscherming van UBO-informatie in geval van bepaalde risico's voor de UBO of in geval van minderjarigheid en andersoortige handelingsonbekwaamheid, neemt de Kamer van Koophandel eveneens een beschikking. Ook daartegen staat voor belanghebbenden bezwaar en beroep open conform de Algemene wet bestuursrecht.¹³¹

6.4 Toegankelijkheid van het UBO-register

Artikel 30 lid 5 van de Vierde anti-witwasrichtlijn bepaalt dat de UBO-informatie toegankelijk is voor bevoegde autoriteiten¹³², FIU-Nederland en de meldingsplichtige entiteiten in het kader van hun cliëntenonderzoek en alle personen of organisaties met een legitiem belang.¹³³ In beginsel krijgt iedereen toegang tot de beperkte set van zes gegevens. Aan bepaalde autoriteiten en de FIU-Nederland worden wel aanvullende gegevens verstrekt die relevant zijn in het kader van hun werkzaamheden op het gebied van toezicht en opsporing.¹³⁴ Op grond van de richtlijn kunnen de lidstaten verlangen dat personen die inzage vragen zich online registreren en een vergoeding betalen, aldus artikel 30 lid 5 van de richtlijn. Het zesde lid van artikel 30 bepaalt dat bevoegde autoriteiten, zoals de FIU-Nederland en de meldingsplichtige entiteiten tijdig en onbeperkt toegang moeten hebben tot de UBO-informatie, zonder dat de betrokken juridische entiteit

¹²⁷ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 12 (MvT).

¹²⁸ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 10 en 12 (MvT).

¹²⁹ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 12 (MvT).

¹³⁰ schaap.eu (zoek op het UBO register *uiteindelijk belanghebbenden worden openbaar gemaakt*).

¹³¹ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 21 (MvT).

¹³² Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 24 (MvT).

¹³³ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 25 (MvT).

¹³⁴ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 5 en 17.

daarvan op de hoogte is. Ook de meldingsplichtige entiteiten moeten tijdig toegang krijgen tot de UBO-informatie ten behoeve van hun cliëntenonderzoek. De bevoegde autoriteiten en de FIU-Nederland moeten daarnaast zelf de UBO-informatie snel aan de autoriteiten en eenheden van andere lidstaten verstrekken.¹³⁵

Op grond van het achtste lid van de richtlijn mogen meldingsplichtige entiteiten, zoals ook Meewis Notarissen, zich bij het uitvoeren van cliëntenonderzoek niet uitsluitend verlaten op de informatie in het UBO-register. Aan deze eis kunnen meldingsplichtige entiteiten voldoen met een op risico gebaseerde aanpak.¹³⁶ Vervolgens kan op grond van de memorie van toelichting bij de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden worden opgemerkt, dat de Wwft-instellingen, waaronder ook Meewis Notarissen, niet alle UBO-informatie die zij in het kader van hun cliëntenonderzoek nodig hebben, uit het UBO-register zullen kunnen halen. Van Meewis Notarissen wordt dus verwacht dat zij in het kader van een wettelijke onderzoeksplicht zelf de aanvullende UBO-informatie moeten verzamelen om aan haar bestaande wettelijke verplichtingen te voldoen, aldus artikel 30 lid 8 van de Vierde anti-witwasrichtlijn. Verder biedt artikel 30 lid 5 van de Vierde anti-witwasrichtlijn aan de lidstaten een optie om een kostendekkende vergoeding te vragen voor het verkrijgen van UBO-informatie uit het UBO-register. De lidstaten kunnen ook verlangen dat personen die inzage vragen zich online registreren. Voorgesteld wordt om zich hiervoor aan te sluiten bij de geldende regels voor toegang tot het Handelsregister. Daarnaast zijn abonnementen beschikbaar voor levering van gegevens of mutaties van de openbaar beschikbare informatie.¹³⁷

Tot slot bepaalt artikel 30 lid 9 van de richtlijn dat de lidstaten in uitzonderlijke omstandigheden en per geval kunnen voorzien in een uitzondering op de toegang tot alle of tot een gedeelte van de UBO-informatie. Dit is aan de orde indien de UBO door het openbaar beschikbaar maken van diens gegevens blootgesteld wordt aan een risico op fraude, ontvoering, chantage, geweld of intimidatie. Dit geldt ook in geval de UBO minderjarig of handelingsonbekwaam is. Artikel 23 van de Handelsregisterwet 2007 biedt de grondslag om bij algemene maatregel van bestuur beperkingen vast te stellen inzake de toegang tot categorieën gegevens of bescheiden. Dit ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Deze uitzondering kan niet worden ingeroepen in de gevallen dat bevoegde autoriteiten, de Financiële inlichtingen eenheid, kredietinstellingen, financiële instellingen en meldingsplichtige entiteiten die openbare ambtenaren toegang wensen tot de UBO-informatie.¹³⁸ De afscherming zal op de voor een ieder toegankelijk gegeven betrekking hebben, zoals de naam, geboortemaand en geboortejaar, nationaliteit en woonstaat.¹³⁹ De afscherming zal geen betrekking hebben op de aard en omvang van het door de UBO gehouden economische belang omdat dit geen persoonsgegevens betreft dat direct herleidbaar zal zijn tot de betreffende UBO. Deze afscherming zal uit hoofde van de richtlijn niet voor Meewis Notarissen gelden indien zij toegang zouden vragen tot deze informatie. Dit geldt ook voor de FIU-Nederland, aangewezen bevoegde autoriteiten, banken en andere financiële instellingen. Zij zullen dus altijd inzage hebben in de zes gegevens die in het UBO-register over een UBO beschikbaar zijn. De UBO dient zijn of haar verzoek in te dienen bij de Kamer van Koophandel, waarbij hij of zij aannemelijk moeten maken dat er sprake is van blootstelling aan een risico op fraude, ontvoering, chantage, geweld of intimidatie, minderjarigheid of handelingsonbekwaamheid.¹⁴⁰

¹³⁵ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 5 en 18.

¹³⁶ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 5.

¹³⁷ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 16.

¹³⁸ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 16 en 17.

¹³⁹ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 16 en 17.

¹⁴⁰ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017, p. 17.

Hieronder volgt nog een overzicht van alle UBO-gegevens die in het UBO-register worden geregistreerd. Meewis Notarissen wordt gerekend tot die andere instellingen en krijgt dus toegang tot de beperkte set van zes gegevens betreffende een UBO. De bevoegde overheidsinstanties krijgen volledig inzicht en toegang tot de UBO-informatie. Hieronder wordt ook begrepen dat de bevoegde overheidsinstanties ook de meest gevoelige gegevens kunnen inzien.

UBO-informatie	Bevoegde overheidsinstantie	Overige instanties waaronder Meewis Notarissen
Naam	X	X
Geboortejaar	X	X
Geboortemaand	X	X
Nationaliteit	X	X
Woonstaat	X	X
Aard en omvang van het door UBO gehouden economisch belang	X	X
Adres	X	
BSN en/of buitenlands fiscaal identificatienummer	X	
Aard, nummer, datum en plaats van uitgifte van het document met behulp waarvan identiteit is geverifieerd of een kopie van dat document	X	
Documentatie waarmee wordt onderbouwd waarom een persoon de status van UBO heeft	X	

Hoofdstuk 7 Conclusies en aanbevelingen

De centrale vraag zal in dit hoofdstuk beantwoordt worden. De centrale vraag luidt: 'Welke verplichtingen heeft de notaris in het kader van de nieuwe UBO-wetgeving, mede gelet op de aankomende anti-witwasrichtlijn, en wat betekent de aankomende UBO-wetgeving voor de zichtbaarheid van gegevens van een UBO in het UBO-register?'. Tot slot zal dit hoofdstuk afgesloten worden met de geformuleerde aanbevelingen ter voorbereiding op de nieuwe UBO-wetgeving. De aan Meewis Notarissen gerichte aanbevelingen zijn in paragraaf 7.2 neergezet.

7.1. Conclusies

De nieuwe Wwft had al in 2017 ingevoerd moeten zijn. Door bepaalde redenen is het invoeren van de nieuwe Wwft verschoven naar medio 2018. Deze nieuwe Wwft kan niet meer tegengehouden worden omdat bijna alle nieuwe regels door de Europese Unie verplicht zijn gesteld. Nederland is aan deze regels gebonden. De Europese Commissie heeft op 5 juli 2016 een wijzigingsrichtlijn gepresenteerd die leidt tot wijziging van de Vierde anti-witwasrichtlijn, waarna op 20 december 2017 een Europees politiek akkoord over de wijzigingsrichtlijn bereikt werd. Hoewel de lopende discussies over de wijzigingen van de Vierde antiwitwasrichtlijn van invloed kunnen zijn op de implementatie van de huidige Vierde anti-witwasrichtlijn, blijft het streven om de Vierde anti-witwasrichtlijn zo spoedig mogelijk te hebben omgezet in nationale wet- en regelgeving. De datum van de inwerkingtreding van de aangepaste Wwft en de wetgeving omtrent het UBO-register is nog steeds niet bekend. Op 6 april 2018 is het Ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 bij de Wwft gepubliceerd. Op 20 april is er echter voor gekozen om het aangepaste implementatiewetsvoorstel van de Wwft pas na inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn verder in procedure te brengen. Het streven is het conceptwetsvoorstel voor de zomer 2018 voor advies voor te leggen aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Ook het invoeren van het UBO-register is hierdoor naar een latere termijn verschoven. Er is dus voorgesteld om eerst de gewijzigde Wwft in werking laten treden en pas daarna zou het UBO-register van kracht worden verklaard.

Witwassen kent verschillende definities. In het algemeen betekent witwassen het mengen van illegale opbrengsten met legale opbrengsten. Dit heeft als doel dat de illegale geldstromen een legale status verkrijgen. De criminelen kunnen hierdoor ongestoord van de verzamelde illegale opbrengsten voordeel trekken. Dit moet voorkomen worden. De kanalen waarlangs het witwasproces kan en/of wordt uitgevoerd moeten tegen misbruik van criminele doeleinden beschermd worden. Om deze kanalen te beschermen en om witwassen te voorkomen, is de Wwft in werking getreden. De maatregelen uit de Wwft zorgen er voor dat de toegang tot het verkrijgen van crimineel geld bemoeilijkt wordt. Op grond van artikel 1 lid 1 sub a onder 12 Wwft valt Meewis Notarissen onder de reikwijdte van de Wwft. Nu er op 20 mei 2015 de Derde anti-witwasrichtlijn door de Vierde anti-witwasrichtlijn vervangen is, moet ook de huidige Wwft aangepast worden. Totdat er echter een nieuw wetsvoorstel, houdende de wijzigingen van een aantal artikelen uit de huidige Wwft in werking treedt, geldt voor Meewis Notarissen nog steeds de Wwft die op 1 augustus 2008 in werking is getreden.

Het relevante aspect van zowel de huidige als de gewijzigde Wwft is om te weten met wie de zaken worden gedaan. De notaris is op grond van de huidige Wwft verplicht om meerdere werkzaamheden te verrichten. Na de inwerkingtreding van de aangepaste Wwft zal Meewis Notarissen moeten nagaan of de reeds bestaande dossiers voldoen aan de vereisten die met het aankomende Wwft worden geïntroduceerd. Op risicogebaseerde wijze kan aan de herbeoordeling invulling worden gegeven. De Wwft legt nu al een risicogebaseerde aanpak van notariskantoren voor. Binnenkort wordt Meewis Notarissen verplicht om aan de nieuwe regels aangaande risicobeoordeling te voldoen, doordat de nieuwe regels aangaande risicobeoordeling een meer dwingend karakter krijgen dan de nu nog geldende normen. Bij de beoordeling van de risico's is het van belang dat Meewis

Notarissen rekening houdt met haar cliënten, de landen en geografische regio's waar de instelling werkzaam is. Meewis Notarissen wordt verplicht de identificatie en beoordeling van de risico's op witwassen en financieren van terrorisme vast te leggen, bij te houden en op verzoek aan de toezichthouder te verstrekken. Daarnaast dient Meewis Notarissen de risicobeoordeling ten grondslag te leggen aan de ontwikkeling van haar beleid, bestaande uit procedures en maatregelen, met als doel de geïdentificeerde risico's te beperken en effectief te besturen. Bij twijfelachtige situaties over de volledigheid, juistheid en betrouwbaarheid van eerder verkregen gegevens van of over de cliënt moet Meewis Notarissen een hernieuwd cliëntenonderzoek verrichten, waarbij de gegevens en het resultaat voldoende en eenvoudig te achterhalen zijn. De bewaartermijn van de gegevens die uit hoofde van het cliëntenonderzoek zijn verkregen is ten opzichte van het huidige recht ongewijzigd gebleven. Deze bewaartermijn bedraagt dus nog steeds vijf jaar.

De gewijzigde Wwft leidt daarnaast ook tot verscherping van de maatregelen voor cliëntenonderzoek. Met de komst van de aangepaste Wwft zullen de mogelijkheden voor het toepassen van vereenvoudigd cliëntenonderzoek afnemen. Nog meer dan tegenwoordig wordt uitgegaan van een risicogebaseerde benadering bij de uitvoering van het verscherpt cliëntenonderzoek. Het cliëntenonderzoek kan in gevallen van laag risico niet meer achterwege worden gelaten, zoals nu nog onder bepaalde omstandigheden mogelijk is. Het verscherpt cliëntenonderzoek wordt aangevuld met de nieuwe verplichtingen. Het verscherpt cliëntenonderzoek wordt door Meewis Notarissen ten eerste uitgevoerd indien Meewis Notarissen te maken krijgt met een complexe en grote transactie die geen duidelijk economisch of rechtmatig doel heeft. In zo'n situatie dient de gehele zakelijke relatie met een cliënt door Meewis Notarissen aan een verscherpte controle te worden onderworpen. Ten tweede dient een verscherpt cliëntenonderzoek ook plaats te vinden indien de cliënt woonachtig of gevestigd is in een staat, die door de Europese Commissie is aangewezen als een 'hoog risico'-staat. Tot slot worden met de komst van de aangepaste Wwft verscherpte maatregelen ook tegenover PEP's getroffen. De definitie van de PEP wordt uitgebreid. In de aangepaste Wwft zal er namelijk geen onderscheid meer gemaakt worden tussen binnenlandse en buitenlandse PEP's.

Ook is de definitie van de UBO ten opzichte van de huidige Wwft aangepast. Het wordt verduidelijkt dat een instelling, waaronder dus ook Meewis Notarissen, met betrekking tot een UBO op opvraagbare wijze vastlegt wat de aard en omvang is van het door deze persoon gehouden uiteindelijke belang. Het is immers niet meer alleen relevant om te weten wie deze persoon is, maar ook om te weten waarom hij als UBO wordt gekwalificeerd. Nu staat er in de wet dat alleen UBO's die 25% of meer van de aandelen bezitten voor identificatie en verificatie in aanmerking komen, maar dat wordt dus aangepast. De nieuwe definitie van UBO komt als volgt te luiden: "Elke natuurlijk perso(o)n(en) die de uiteindelijke eigenaar is (zijn) van of zeggenschap heeft (hebben) over de cliënt en/of de natuurlijk perso(o)n(en) voor wiens/ wier rekening een transactie of activiteit wordt verricht". Volgens het Uitvoeringsbesluit wordt van een UBO gesproken indien een natuurlijk persoon 25% of meer van de vruchten van een rechtspersoon geniet of zoveel zeggenschap heeft. Naast een aanscherping vindt ook een uitbreiding plaats van het UBO-begrip. Zo kan een natuurlijk persoon die hoort tot het hoger leidinggevend personeel als pseudo-UBO aangemerkt worden. Dat is in ieder geval iemand die het beleid kan bepalen van de organisatie of iemand die daar direct onder functioneert. Tot slot kan het hoger leidinggevende aangemerkt worden als persoon wiens werkzaamheden van invloed kunnen zijn op het blootgesteld worden aan het risico van witwassen en financieren van terrorisme. Een pseudo-UBO moet worden aangewezen in het geval er geen echte UBO van een onderneming of een rechtspersoon wordt achterhaald, maar ook indien er twijfels bestaan of een persoon de uiteindelijke eigenaar is of zeggenschap heeft.

Om de uiteindelijk belanghebbende te achterhalen, moet Meewis Notarissen haar cliënten om een UBO-verklaring vragen. Deze verklaring is in het leven geroepen om te voorkomen dat natuurlijke personen met kwade bedoelingen zoals het witwassen van geld zich kunnen verschuilen achter een onderneming of een rechtspersoon. De UBO-verklaring moet door de UBO ingevuld en ondertekend worden, tenzij een onderneming of een rechtspersoon zelf over een UBO-verklaring beschikt. In dit geval moet deze onderneming of rechtspersoon zelf de ondertekende UBO-verklaring op kantoor afgeven.

Vervolgens verplicht de Vierde anti-witwasrichtlijn alle lidstaten om een centraal register voor uiteindelijke belanghebbenden in te richten. Het UBO-register is echter nog niet in werking getreden. In Nederland wordt het UBO-register uitgewerkt door in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel op te nemen wie de uiteindelijk belanghebbende is van een onderneming of een rechtspersoon. De registratieplicht zal voor de in artikel 5 en artikel 6 van de Handelsregisterwet 2007 genoemde ondernemingen en rechtspersonen gelden. Het UBO-register wordt via een apart wetsvoorstel 'Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden' ingevoerd. Dit heeft als reden dat de implementatie van deze bepalingen hoofdzakelijk een wijziging van de Handelsregisterwet 2007 met zich mee brengt. Verder vergt het aankomend UBO-register dat ook de ICT-infrastructuur aangepast moet worden. Hoe het UBO-register eruit komt te zien, is nog altijd onbekend.

Op grond van artikel 30 lid 5 van de wijzigingsrichtlijn is het is al wel bekend dat het UBO-register openbaar en toegankelijk wordt gesteld aan tenminste: bevoegde autoriteiten, nationale FIU's, meldingsplichtige entiteiten in de zin van de Wwft en personen of organisaties die een legitiem belang kunnen aantonen. De regering heeft gekozen voor een openbaar UBO-register, waarbij een aantal privacywaarborgen in acht worden genomen. Zo wordt het uit een oogpunt van bescherming van privacy aan andere gebruikers dan de overheidsinstanties, uitsluitend toegang gegeven tot een beperkte set van zes UBO-gegevens, namelijk: naam, geboortejaar, geboortemaand, nationaliteit, woonstaat en aard en omvang van het door UBO gehouden economisch belang. Het is ook bepaald dat degene die inzage wil, hiervoor een vergoeding moet betalen en degene die de inzage heeft gedaan wordt daarnaast geregistreerd. Als laatste is bepaald dat bij een risico op bijvoorbeeld chantage, kidnapping, geweld of intimidatie de risico's per individueel geval worden beoordeeld en wordt er gekeken of bepaalde UBO-gegevens kunnen worden afgeschermd. De bevoegde overheidsinstanties krijgen naast de beperkte set van zes gegevens ook inzicht in andere UBO-informatie zoals het adres, BSN en/of buitenlands fiscaal identificatienummer, aard, nummer, datum en plaats van uitgifte van het document met behulp waarvan identiteit is geverifieerd en documentatie waarmee wordt onderbouwd waarom een persoon de status heeft van UBO. Op dit moment zijn de volgende gegevens over Nederlandse ondernemingen en rechtspersonen in het Handelsregister opgenomen: de naam en het adres, telefoonnummer, faxnummer, e-mailadres, internetadres, correspondentieadres, de gegevens van vestigingen, functionarissen en tekenbevoegden, bij faillissement de curator en het aantal medewerkers, inclusief eigenaar en meewerkende familieleden. Dit brengt met zich mee dat de reikwijdte van de opgenomen UBO-informatie nog groter wordt. In het UBO-register worden dus informatie geregistreerd die meer ingrijpend van aard zijn dan de informatie die op dit moment in het Handelsregister gepubliceerd wordt.

Het wordt voorgesteld om aan de verplichting dat de UBO-informatie in het centraal register toereikend, accuraat en actueel is, voorts invulling te geven door het instellen van een terugmeldingsplicht voor de Wwft-instellingen. Dit betekent dus dat ook Meewis Notarissen verplicht wordt om melding van ongebruikelijke transactie bij de FIU-Nederland te doen, in het geval zij gerede twijfels hebben over de juistheid van of aan de juistheid van het ontbreken van bepaalde UBO-informatie.

7.2 Aanbevelingen

Gelet op de bevindingen van het onderzoek, worden de volgende aanbevelingen gedaan aan Meewis Notarissen:

Op basis van wat er in de voorafgaande hoofdstukken besproken is, kan worden vastgesteld dat met de komst van de aangepaste Wwft de administratieve lasten en nalevingskosten voor Meewis Notarissen zullen stijgen. Meewis Notarissen zal ten eerste al haar cliënten op de hoogte moeten stellen van de aankomende wijzigingen omtrent de UBO-regeling. Om dit voor Meewis Notarissen te vergemakkelijken, is er door mij een informatiefolder gemaakt (het afstudeerproduct) die als een zelfstandig onderdeel van dit rapport gezien dient te worden. Deze folder bevat alle recente informatie omtrent het UBO-register, de UBO zelf en de UBO-verklaring. Ook wordt er in deze folder informatie weergegeven over de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van de UBO-informatie, die voor de cliënten van belang kunnen zijn. Op die manier kunnen de cliënten eerst zelf alle relevante informatie in de folder lezen, voordat ze de vragen aan de notarissen gaan stellen.

Ten tweede worden de bepalingen inzake cliëntenonderzoeken aangepast. Ze betreffen onder meer de invoering van de risicobeoordeling voorafgaande aan het maken van een keuze of een vereenvoudigd cliëntenonderzoek afdoende is of dat er een verscherpt cliëntenonderzoek moet plaatsvinden. Het vereenvoudigd cliëntenonderzoek volstaat namelijk niet meer in dezelfde gevallen als voorheen. Om de inschatting van alle risico's goed te kunnen maken, wordt aan Meewis Notarissen aanbevolen dat ze de cliëntonderzoeksmatregelen goed op elkaar af gaan stemmen, alle risicobeoordeling-resultaten op gaan stellen en vast gaan leggen en dat zij gaan waarborgen deze actueel te houden. Het wordt Meewis Notarissen dus aanbevolen om een beleid te ontwikkelen om deze risico's te beheersen.

Ook is het voor Meewis Notarissen van belang dat zij een PEP zorgvuldig herkennen. Bij een PEP moet namelijk een verscherpt cliëntenonderzoek worden verricht. Om een PEP te herkennen kan Meewis Notarissen openbare bronnen zoals het internet raadplegen. Ook kan gebruik worden gemaakt van door commerciële organisaties aangeboden lijsten die per land een overzicht geven van als PEP aan te merken personen. Bij PEP's mag Meewis Notarissen dus niet alleen volstaan met de door de cliënt verstrekte informatie, maar moet zij deze waar mogelijk door onderzoek controleren en in ieder geval op geloofwaardigheid toetsen. Tot slot kan Meewis Notarissen geen onderscheid meer maken tussen binnenlandse en buitenlandse PEP's.

Ten derde moet Meewis Notarissen altijd een ongebruikelijke transactie bij de FIU-Nederland melden. Uit het interview met mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo is gebleken dat Meewis Notarissen tot op heden haar verplichting omtrent de meldingsplicht keurig nakomt. In dit geval wordt aan Meewis Notarissen aanbevolen om op dezelfde manier een ongebruikelijke transactie te blijven constateren. Meewis Notarissen kan niet vergeten om bij de melding onder andere de omstandigheden te vermelden op grond waarvan zij de transactie als ongebruikelijk aanmerkt. Tot slot kan Meewis Notarissen haar cliënt niet van deze melding op de hoogte stellen. Door het niet nakomen van deze verplichting, zal Meewis Notarissen zich schuldig maken aan een economisch delict waaraan gevolgen zijn verbonden, overeenkomstig artikel 1 onder 1 van de Wet op de economische delicten. Meewis Notarissen zal in zo'n geval bestraft kunnen worden met de sancties die in artikel 6 van de Wet op de economische delicten zijn opgenomen, en dit moet voorkomen worden.

Vervolgens worden de instellingen van de Wwft waaronder ook Meewis Notarissen op grond van de Vierde anti-witwasrichtlijn en artikel 35 van de Wwft verplicht om te voorzien in procedures om de werknemers mogelijk te maken een overtreding van de Wwft intern

te melden. Alle medewerkers worden verplicht om de inhoud van de Wwft te kennen en inzicht te verkrijgen in het herkennen van ongebruikelijke transacties. Dit kan Meewis Notarissen bewerkstellen door regelmatig vergaderingen of overleggen met haar medewerkers te voeren. Ook kan hierbij gedacht worden aan de ontwikkeling van opleidingen voor de medewerkers. Voor de volledigheid wordt hier de in aankomende wijziging van de Wwft aan toegevoegd dat deze opleidingen dienen te zijn afgestemd op de risico's, aard en omvang van de instelling.

Daarnaast wordt nog een relevante aanbeveling gedaan omtrent het onderzoek naar de UBO. In het interview gaf mevrouw mr. E.A.T.M. Gijzen-van Mierlo aan, dat zij geen onderzoek naar de UBO verricht als de relatie op het kantoor bekend is. Op grond van de uitspraak van de rechtbank Rotterdam is echter bepaald dat de Wwft geen uitzonderingen kent voor de situaties wanneer een cliënt een bekende of zelfs een familielid is van de notaris. In onderhavige uitspraak heeft de eiser artikel 3 Wwft overtreden, doordat eiser in vier van de vijf onderzochte dossiers niet beschikte over een kopie van het identiteitsbewijs of de benodigde verificatiegegevens van de UBO. Daarvoor heeft ze een boete gekregen van € 1.500. Aan de hand van deze uitspraak wordt aan Meewis Notarissen aanbevolen dat zij dus altijd en zelfs bij alle bekende relaties een onderzoek naar de UBO moeten gaan verrichten.

Tot slot heeft de wetgever bij de inwerkingtreding van de nieuwe Wwft toegezegd de nieuwe wettelijke verplichtingen nader toe te lichten door middel van een brochure of documentatie op de website van het ministerie van Financiën. Aan deze toezegging is helaas nog geen uitvoering gegeven. Op het moment er een brochure of documentatie beschikbaar wordt gesteld, kan Meewis Notarissen hier tot slot gebruik van maken om zo op de hoogte te blijven van de meest recente actualiteiten en haar verplichtingen.

Literatuurlijst

AFM – Leidraad Wwft, Wwft BES en Sanctiewet. Toelichting op de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES en de Sanctiewet 1977, Amsterdam maart 2015.

B. Snijder-Kuipers, 'Privacy en openbare registers', *WPNR* 4 november 2017, afl. 7169 (niet publiekelijk toegankelijk).

C. Heck, 'Uitgebreider cliëntenonderzoek nodig volgens vierde Europese anti-witwasrichtlijn', *KNB* 19 oktober 2017.

Cliëntenonderzoek en meldingsplicht in het notariaat, Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, Den Haag oktober 2013.

D.S. Kolkman, 'Wetswijzigingen WWFT voor het notariaat per 1 januari 2013', *BFT*, Sdu Uitgevers juni 2013, p. 14.

E. Timmer, 'De UBO van de vereniging', 20 september 2017.

G. Linck, 'UBO verklaring en register', *Elswout* maart 2017.

G. van Nierop, 'Consultatie Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden', *CMS Law Taks* 5 april 2017.

Leidraad. Algemene leidraad Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (WWFT) en Sanctiewet (SW), Ministerie van Financiën januari 2014.

M. De Waard-Preller & M. Buma, 'Nederlandse regering publiceert nieuwe definitie UBO', *NautaDutilh* 13 april 2018.

R.J. de Doelder & M. Elmas, *De Vierde Anti-witwasrichtlijn*, Jaarboek Compliance 2016.

R.W. van der Grinten, 'Wijzigingen van de WWFT per 1 januari 2013 in werking getreden', *DNB* 5 februari 2013.

Specifieke leidraad naleving WWFT voor (kandidaat en toegevoegd) notarissen en overige instellingen genoemd in artikel 1 lid 1 letter a sub 12 en 13 WWFT, *BFT*, Utrecht juli 2014.

Stromanconstructies en de Wet Bibob, Ministerie van Veiligheid en Justitie, Justis & Landelijk Bureau Bibob juni 2015.

Wetgeving Financiële Markten Wijziging Wwft, Finnius Vooruitblik 2018.

Implementatiewetten en wetsvoorstellen

Besluit houdende nadere regels Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (EK, B), Minister van Financiën, www.eerstekamer.nl.

Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van 30 maart 2017 (MvT), www.internetconsultatie.nl.

Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, (MvT), www.eerstekamer.nl.

Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn, 34808, (NV I), www.eerstekamer.nl.

Parlementaire stukken

Kamerstukken II 2017/18, 34808, 17 (Kamerbrief).

Europese stukken

Richtlijn 2016/0208/EU van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering en tot wijziging van Richtlijn 2009/101/EG.

Elektronische bronnen

'Aangepaste Wwft naar verwachting begin 2018 in werking', *AFM* 22 december 2017, afm.nl (zoek op *aangepaste Wwft*).

'Advies Adviescollege toetsing regeldruk over uitvoeringsbesluit Wwft', *Ellentimmer.wordpress*, 14 mei 2018, (zoek op *adviescollege toetsing regeldruk over uitvoeringsbesluit Wwft*).

'Anti-witwasrichtlijn flink uitgebreid', *Vastgoedmarkt* 23 augustus 2016 (laatste update: 16 februari 2017), vastgoedmarkt.nl (zoek op *anti-witwasrichtlijn flink uitgebreid*).

'Beroepsregels', *Elannotarissen*, elannotarissen.nl (zoek op *beroepsregels*).

'Casuïstiek', *FIU-Nederland*, fiu-nederland.nl (zoek op *wetgeving*).

'Cliëntenonderzoek en meldingsplicht in het notariaat (WWFT)', *Aittonnotarissen*, aittonnotarissen.nl (zoek op *meldingsplicht*).

'Cliëntenonderzoek voor de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)', *Belastingdienst*, belastingdienst.nl (zoek op *cliëntenonderzoek*).

'De notaris en de Wwft', *Notariswouw*, notariswouw.nl (zoek op *wat is de Wwft*).

'DE NOTARIS EN DE WWFT', *Vechtstede*, vechstede.nl (zoek op *de notaris en de Wwft*).

'De ontwikkelingen rondom het UBO-register', *Accountancyvanmorgen*, accountancyvanmorgen.nl (zoek op *ontwikkelingen rondom UBO register*).

'FAFT aanbevelingen', *FIU-Nederland* 31 januari 2017, fiu-nederland.nl (zoek op *aanbevelingen*).

'Het cliëntenonderzoek en de meldingsplicht van de WWFT in tien stappen. Handleiding voor advocaten, notarissen, accountants, belastingadviseurs en administratiekantoren', *Bureauft* 15 juli 2014, bureauft.nl (zoek op *bijlage II handleiding Wwft 2014 definitief*).

'Ik ben een meldplichtige instelling en mijn cliënt verricht contante transacties, moet ik dit melden?', *FIU-Nederland* 3 augustus 2014, fiu-nederland.nl (zoek op *meldplicht*).

'Implementatie UBO-register uitgesteld', *Meijburg* 24 april 2018, meijburg.nl (zoek op *implementatiewet UBO register uitgesteld*).

'Integraal afwegingskader beleid en regelgeving', *Naarhetiak* 20 februari 2018, naarhetiak.nl (zoek op *integraal afwegingskader*).

‘Meldprocedure’, *FIU-Nederland*, fiu-nederland.nl (zoek op *meldprocedure*).

‘Nieuwe WWFT’, *Extendum*, extendum.nl (zoek op *nieuwe Wwft*).

‘Notarissen’, *FIU-Nederland*, fiu-nederland.nl (zoek op *meldgroepen*).

‘Notaris belangrijk in correct naleven Wwft’, *KNB* 31 augustus 2015, knb.nl (zoek op *naleven Wwft*).

‘Ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 geeft meer zicht op invulling UBO-register’, *Meijburg* 13 april 2018, meijburg.nl (zoek op *ontwerp uitvoeringsbesluit Wwft 2018*).

‘Het UBO-register: uiteindelijk belanghebbenden worden openbaar gemaakt’, *Schaap*, schaap.eu (zoek op *het UBO-register uiteindelijk belanghebbenden worden openbaar gemaakt*).

‘UBO-register (art. 2:196 BW)’, *Viajuridica* 21 februari 2018, viajuridica.nl (zoek op *UBO-register*), (niet publiekelijk toegankelijk).

‘Wat is witwassen?’, *FIU-Nederland* 31 januari 2017, fiu-nederland.nl (zoek op *wat is witwassen*).

‘Wat staat er in het Handelsregister?’, *KvK*, kvk.nl (zoek op *wat staat er in het Handelsregister*).

‘Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (WWFT)’, *Bureauft* 23 juli 2015, bureauft.nl (zoek op *presentatie Wet ter voorkoming van Witwassen en Financieren van Terrorismen*).

‘Wet van 15 juli 2008’, *Wetten.overheid* 2008, wetten.overheid.nl (zoek op *wet van 15 juli 2008*).

‘Wetsvoorstel implementatie UBO-register ter consultatie openbaar gemaakt’, *Meijburg* april 2017, meijburg.nl (zoek op *wetsvoorstel implementatie UBO-register ter consultatie openbaar gemaakt*).

‘Wwft en het cliëntenonderzoek in 2018 – deel 1), *Fullfinance*, fullfinance.nl (zoek op *Wwft en het cliëntenonderzoek in 2018 – deel 1*).

‘Wwft toepassing in de praktijk – advocaten/notaris’, *Berghauserpontacademy*, berghauserpontacademy.nl (zoek op *Wwft toepassing in de praktijk advocaten notaris*).

Jurisprudentie

Hof Arnhem-Leeuwarden 20 september 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:8224.

HR 28 september 2004, ECLI:NL:HR:2004:AP2124.

HR 7 oktober 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD2774.

HR 26 oktober 2010. ECLI:NL:HR:2010:BM4440.

KvN Arnhem-Leeuwarden 29 november 2017, ECLI:NL:TNORARL:2017:53.

Rb. Rotterdam 23 juni 2016, ECLI:NL:RBROT:2016:4630.

Rb. Rotterdam 18 december 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:9924.